అర్జున ఉవాచ.

యోఽయంయోగ స్త్వయాప్రోక్త స్సామ్యేనమధుసూదన।
ఏతస్యాహంనపశ్యామి చంచలత్వాత్స్థితింస్థిరామ్. 33

హే మధుసూదన- ఓ శ్రీకృష్ణస్వామీ; త్వయా- నీచేత; సామ్యేన- మనస్సమాధానముచేత; యోయం యోగః- ఏ యోగము; ప్రోక్తః- చెప్పబడెనో; అహం- నేను; చంచలత్వాత్- చంచలమగుటవలన; ఏతస్య- ఈయోగమునకు; స్థిరాం- చలించని; స్థితిం- నిలుకడను; నపశ్యామి- కానను.

ఓ మధుసూదనా నీవు జెప్పిన సమత్వమనెడి యోగము అసాధ్యముగానున్నది మనస్సు నిలుకడలేనిది గావున ఈ యోగము యొక్క స్థిరమైనస్థితి నాకు దెలియలేదు.

చంచలంహిమనఃకృష్ణ ప్రమాథిబలవద్దృఢమ్।
తస్యాహంనిగ్రహంమన్యే వాయోరివసుదుష్కరమ్. 34

హేకృష్ణ-ఓకృష్ణస్వామి; మనః-మనస్సు; చంచలం-చంచలమైనదియును ప్రమాథి-క్షోభపెట్టునదియును; బలవత్-నిగ్రహింప శక్యముగానిదియును; దృఢం- దృఢమైనదియును; అహం-నేను; తస్య-ఆమనస్సుయొక్క; నిగ్రహం-నిరోధమును; వాయోః-వాయువుయొక్క; నిగ్రహమివ-నిగ్రహమువలెనే; సుదుష్కరం-మిక్కిలిచేయనశక్యమైనదానినిగా; మన్యే-తలంచుచున్నాను.

కచ్చిన్నోభయవిభ్రష్ట శ్ఛిన్నాభ్రమివనశ్యతి।
అప్రతిష్ఠోమహాబాహో విమూఢో బ్రహ్మణఃపథి. 38

హే మహాబాహో - ఓ శ్రీకృష్ణస్వామీ; బ్రహ్మణః- పరమాత్మయొక్క; పథి-మార్గమందు; విమూఢః-మూఢుడైనపురుషుడు; అప్రతిష్ఠస్సన్-నిరాశ్రయుడయినవాడగుచు; ఉభయవిభ్రష్టః-కర్మజ్ఞానమార్గములనుండి జారినవాడై; ఛిన్నాభ్రమివ-చెదరిన మేఘమునలె; ననశ్యతికచ్చిత్ - చెడిపోడేమి?

ఓయి కృష్ణ! పరమాత్మానుసంధానము జేయలేని మూఢుడు నిరాశ్రయుడయి కర్మజ్ఞాన మార్గముల రెండింటియందు భ్రష్టుడై చెదరిపోయిన మేఘమునలె చెడిపోక యుండునా యేమి?

ఏతంమేసంశయంకృష్ణ చ్ఛేత్తుమర్హస్యశేషతః।
త్వదన్యస్సంశయస్యాస్య చ్ఛేత్తానహ్యుపపద్యతే. 39

హే కృష్ణ-ఓకృష్ణస్వామీ: త్వం-నీవు; మే-నాయొక్క; ఏతంసంశయం - ఈసందేహమును; అశేషతః- మిగతలేనట్లు; చేత్తుం-పోగొట్టుటకొఱకు; అర్హసి- తగుదువు; అస్యసంశయస్య - యీసంశయముయొక్క; ఛేత్తా-పోగొట్టెడివాడు; త్వదన్యః-నీకంటెనితరుడు; నోపపద్యతేహి - దొరకడుగదా.

ఓయి కృష్ణ! నాకుగలిగిన యీ సంశయమును నిశ్శేషముగా నివర్తింపజేయుటకు నీవే తగుదువు. ఈ సంశయమును పోగొట్టుటకు నీవు దక్క మఱియొకడు దొరకడు.

శ్రీ భగవానువాచ.

పార్థనైవేహనాముత్ర వినాశ స్తస్యవిద్యతే।
నహికల్యాణకృత్కశ్చి ద్దుర్గతిం తాతగచ్ఛతి. 40

హే పార్థ - ఓఅర్జునుడా; తస్య - ఆయోగభ్రష్టునకు; వినాశః - నాశము; ఇహచ - ఈలోకమందును; నైవవిద్యతే - లేదు; అముత్రచ - పరలోకమందును; న - లేదు; హేతాత - ఓ తండ్రీ; కల్యాణకృత్ - శుభము చేసినవాడు; కశ్చిదపి - ఒకడును; దుర్గతిం - కుత్సితస్థానమును, నగచ్ఛతిహి - పొందడుగదా?

ఓయి పార్థ! అట్టి యోగభ్రష్టునకు ఇహపరలోకములయందు నాశము లేదు. నాయనా మంచిచేసినవాడు ఒకప్పుడున్ను చెరుపు నొందడు.

ప్రాప్యపుణ్యకృతాంలోకా నుషిత్వా శాశ్వతీస్సమాః।
శుచీనాంశ్రీమతాంగేహే యోగభ్రష్టోభిజాయతే. 41

యోగభ్రష్టః - యోగమునుండిజారినవాడు; పుణ్యకృతాం - పుణ్యముచేసినవారియొక్క; లోకాన్ - లోకములను; ప్రాప్య-

పొంది; శాశ్వతీః-అనేకములైన; సమాః-సంవత్సరములు; ఉషిత్వా-ఉండి; శుచీనాం- సదాచారవంతులైన; శ్రీమతాం-శ్రీమంతులయొక్క; గేహే - గృహమునందు; అభిజాయతే-పుట్టుచున్నాడు.

యోగభ్రష్టుడు పుణ్యముజేసినవారి లోకములనుబొంది అనేక వత్సరములు వసించి సదాచారవంతులయిన శ్రీ మంతుల గృహమునందు బుట్టుచున్నాడు.

అథవా యోగినామేవ కులే భవతి ధీమతామ్।
ఏతద్ధి దుర్లభతరం లోకే జన్మ యదీదృశమ్. 42

అథవా-అట్లుకాదేని; ధీమతాం-నిశ్చయాత్మక బుద్ధిగలిగిన; యోగినాం-యోగులయొక్క; కులే-వంశమందు; భవతి-పుట్టుచున్నాడు; హి-యేకారణమువలన; ఈదృశం-ఇట్టి; యదేతజ్జన్మ-యేజన్మము; లోకే- లోకమునందు; దుర్లభతరం-మిక్కిలి దుర్లభమైనదో.

అట్లు గాకపోయినా అట్టి యోగభ్రష్టుడు నిశ్చయాత్మక బుద్ధిగల యోగులవంశమునందు బుట్టుచున్నాడు ఇట్టి జన్మము కలుగుట లోకమునందు అతిదుర్లభమని యెఱుంగుము.

తత్రతం బుద్ధిసంయోగం లభతే పౌర్వదైహికమ్।
యతతే చ తతో భూయః సంసిద్ధౌ కురునందన. 43

పొందుటకొఱకు; శక్యః-శక్యమైనది; ఇతి- అని; మే - నాయొక్క; మతిః-మతమనుట.

చిత్తస్వాధీనము లేనివానికి యోగము అసాధ్యము. చిత్తస్వాధీనము గలవాడు తగిన యుపాయములచేత ప్రయత్నపడి యోగికావచ్చునని నా అభిప్రాయము.

అర్జున ఉవాచ.

అయతిశ్శ్రద్ధయోపేతో యోగాచ్చలితమానసః।
అప్రాప్య యోగసంసిద్ధిం కాంగతింకృష్ణగచ్ఛతి. 37

హే కృష్ణ-ఓకృష్ణస్వామీ; శ్రద్ధయా- ఆస్తికబుద్ధితోడ; ఉపేతః-కూడుకొనియున్నవాడును; అయతిః-నియమము లేనివాడును; యోగాత్ - యోగమునవలన; చలితమానసః - చలింపబడినమనస్సుగలవాడు; యోగసంసిద్ధిం- యోగఫలమును; అప్రాప్య - పొందక; కాంగతిం- ఏస్థానమును; గచ్ఛతి- పొందుచున్నాడు.

ఓయి కృష్ణ! యోగమునందు శ్రద్ధయు, ప్రయత్నములు గలిగియు నియమము లేక పోయినందున చంచలమనస్సుగలిగిన వానికి యోగఫలము లేకపోవుచున్నది గదా, అట్టివానిగతి యేమి అగుచున్నది.

హే కురునందన - ఓయర్జునుడా; తత్ర - ఆయోగికులమందు; పౌర్వదైహికం-పూర్వదేహమందుబుట్టిన; తం-ఆ; బుద్ధిసంయోగం-బుద్ధితోకూటమిని; లభతే - పొందుచున్నాడు; తతః-అపిమ్మట; భూయః - మరల; సంసిద్ధౌ - జ్ఞానసిద్ధినిమిత్తమై; యతతేవ - ప్రయత్నముచేయుచున్నాడు.

ఓయి అర్జునా! పైన జెప్పిన ప్రకారము యోగికులమునందు బుట్టి పూర్వజన్మమునందు సంపాదించిన ఆత్మానాత్మ వివేకజ్ఞానమును బొందుచున్నాడు. అటు పిమ్మట జ్ఞానసిద్ధి నిమిత్తమై ప్రయత్నము జేయుచున్నాడు.

పూర్వాభ్యాసేన తేనైవ హ్రియతే హ్యవశోపి సః।
జిజ్ఞాసురపి యోగస్య శబ్దబ్రహ్మాతివర్తతే. 44

తేన-అపూర్వాభ్యాసేనైవ- పూర్వజన్మాభ్యాసముచేతనే; సః-ఆయోగభ్రష్టుడు; అవశోపి- అవశమనస్కుడైనను; హ్రియతే - విషయములవలన వర్తించుచున్నాడు; యోగస్య-యోగముయొక్క స్వరూపమును, జిజ్ఞాసురపి - తెలియనిశ్చయించినవాడును; శబ్దబ్రహ్మ - వేదోక్తకర్మానుష్ఠానఫలమును; అతివర్తతే-అతిక్రమించుచున్నాడు.

పైన జెప్పిన యోగభ్రష్టుడు స్వాధీన మనస్సు లేనివాడైనా పూర్వజన్మాభ్యాసముచేత ఇంద్రియ విషయములలో నుండి

నివర్తుడగుచున్నాడు. యోగస్వరూపమును తెలియనిచ్ఛయించిన వాడుకూడా వేదోక్త కర్మానుష్ఠాన ఫలములను అతిక్రమించిన వానినిగా తెలియుము.

ప్రయత్నాద్యతమానస్తు యోగీసంశుద్ధకిల్బిషః।
అనేకజన్మసంసిద్ధస్తతోయాతిపరాంగతిమ్. 45

యోగీ-జ్ఞాననిష్ఠుడు; ప్రయత్నాత్-ప్రయత్నమువలన; యతమానస్తు-యత్నముచేయుచున్నవాడై; తతః-పిమ్మట; సంశుద్ధకిల్బిషం - పరిశుద్ధములైన పాపముగలవాడై; అనేకజన్మసంసిద్ధః- అనేకజన్మసంస్కారమువలన సిద్ధుడైనవాడై; తతః-ఆపిదప; పరాంగతిం-ఉత్కృష్టగతిని; యాతి-పొందుచున్నాడు.

జ్ఞాననిష్ఠుడు పరబ్రహ్మైక్యమునకు ప్రయత్నములు చేయుచున్నవాడయి పాపవిముక్తుడయి అనేకజన్మ సంస్కారములవలన పరిశుద్ధుడయి తర్వాత, సర్వోత్కృష్టమైన మోక్షమును బొందుచున్నాడు.

తపస్విభ్యోఽధికోయోగీ జ్ఞానిభ్యోఽపిమతోఽధికః।
కర్మిభ్యశ్చాధికోయోగీ తస్మాద్యోగీభవార్జున. 46

హే అర్జున-ఓ అర్జునుడా; యోగీ-యోగి; తపస్విభ్యః-కృచ్ఛ్రాదితపస్సులుగలవారికంటెను; అధికః-శ్రేష్ఠుడు; జ్ఞానిభ్యోపి-శాస్త్రార్థ పాండిత్యముగలవారికంటెను; అధికః-శ్రే

ష్టుడు; కర్మిభ్యశ్చ-కర్మములకంటెను; అధికః-శ్రేష్ఠుడని; మతః-అభిమతుడు; తస్మాత్ - ఆకారణమువలన; త్వం - నీవు; యోగీ - యోగముగలవాడవు; భవ-అగుము.

ఓయి అర్జున యోగియైనవాడు తపస్సులకంటెను శాస్త్రజ్ఞపాండిత్యము గలవారికంటెను కర్మనిష్ఠులకంటెను అధికుడు. ఆకారణమువలన నీవు యోగముగలవాడు కమ్ము.

యోగినామపి సర్వేషాం మద్గతేనాంతరాత్మనా।
శ్రద్ధావాన్ భజతే యో మాం స మే యుక్తతమో మతః. 47

యః-ఎవ్వడు; శ్రద్ధావాన్-విశ్వాసముగలవాడయి; మాం-నన్ను; మద్గతేన-నాయందునాసక్తమైన; అంతరాత్మనా-అన్తఃకరణముచేత; భజతే-సేవించుచున్నాడో; సః- వాడు; సర్వేషాం- సమస్తములైన; యోగినామపి - యోగులలోపలను; యుక్తతమః-శ్రేష్ఠుండని; మే నాకు; మతః - సమ్మతము.

ఎవ్వడయితే విశ్వాసముగలిగి నన్ను ఆశ్రయించి మనస్సుచేత సేవించుచున్నాడో, వాడు సమస్తయోగులలో శ్రేష్ఠుడని నామతము.

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతా సూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాదే ఆత్మ
సంయమ యోగోనామ షష్ఠోఽధ్యాయః.

ఉపనిషద్ రూపములును, బ్రహ్మవిద్యయును, యోగ
శాస్త్రమును, శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాద రూ
పంబగు నాత్మసంయమ యోగమనెడి
షష్ఠోధ్యాయము ముగిసినది.

శ్రీ భగవద్గీత.

విజ్ఞాన యోగో నామ సప్తమోధ్యాయః.

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ.

మయ్యాసక్తమనాః పార్థ యోగం యుంజన్ మదాశ్రయః
అసంశయం సమగ్రం మాం యథా జ్ఞాస్యసి తచ్ఛృణు. 1

హే పార్థ - ఓయి అర్జునుడా; మయి-నాయందు; ఆస
క్తమనాః- తగిలిన మనస్సు గలవాడవయి; యోగం- యోగము
ను యుంజన్ -చేయుచున్నవాడవయి; మదాశ్రయన్సన్ - నేనే
ఆశ్రయముగాగలవాడవు; సమగ్రం - సకలగుణపరిపూర్ణుడ
డయిన; మాం-నన్ను; యథా-ఏ ప్రకారముగా; అసంశయం-
సందియము లేనట్లు; జ్ఞాస్యసి-తెలియగలవో; తత్ - ఆజ్ఞాన
మును; శృణు-వినుము.

ఓ అర్జునా! నాయందు చిత్తమును నిలిపి నన్నాశ్రయించి

యోగాభ్యాసము జేయుచు సంపూర్ణముగాడయినన్ను నిస్సంశయముగా నెట్లుఎరుగుదువో దానినివినుము.

జ్ఞానం తేహం సవిజ్ఞాన మిదం వక్ష్యామ్యశేషతః।
యత్ జ్ఞాత్వా నేహ భూయో౽న్యత్ జ్ఞాతవ్యమవశిష్యతే. 2

అహం-నేను, సవిజ్ఞానం- అనుభవజన్యజ్ఞానముతో గూడిన; ఇదం జ్ఞానం - ఈ శ్రవణజన్యజ్ఞానమును; అశేషతః - సాకల్యముగా; తే-నీకొఱకు; వక్ష్యామి-చెప్పగలను, యత్ - దేనిని; జ్ఞాత్వా ఎఱింగి, ఇహ- ఈమోక్షవిషయమై; భూయః - తిరిగిన్ని; జ్ఞాతవ్య-తెలియగినది; అన్యత్ -మరియొకటి; నావశిష్యతే-మిగిలియుండదో.

నీకొరకు అనుభవజ్ఞానముతోగూడిన శాస్త్రీయజ్ఞానమును సవిస్తారముగా నేనుచెప్పెదను. ఈజ్ఞానమును దెలుసుకొంటినేని తెలిసికొనదగిన వేరువిషయము ఏదియును లేకపోవుచున్నది,

మనుష్యాణాం సహస్రేషు కశ్చిద్యతతి సిద్ధయే।
యతతామపి సిద్ధానాం కశ్చిన్మాం వేత్తి తత్త్వతః. 3

మనుష్యాణాం- శాస్త్రాధికారయోగమనుష్యులయొక్క;సహస్రేషు - సహస్రములయందు; కశ్చిత్ - ఒకానొకడు; సిద్ధయే-ఆత్మసిద్ధికొరకు; యతతి-యత్నము చేయుచున్నాడు; య

తతామపి - యత్నముచేయుచున్న వారిలోనున్న; సహస్రేషు-సహస్రములయందు; కశ్చిత్ - ఒకానొకడు; మాం- నన్ను; తత్త్వతః-యథార్థమువలన, వేత్తి- తెలియుచున్నాడు.

వేలజనులలో జ్ఞానసిద్ధికొరకు ఒకఁడు ప్రయత్నము చేయుచున్నాఁడు. యత్నముజేసిన సిద్ధులలో ఒకఁడు మాత్రమే నన్ను నిశ్చయముగా యెరుగుచున్నాఁడు.

భూమిరాపోఽనలో వాయుః ఖంమనోబుద్ధిరేవచ
అహంకారఇతీయంమే భిన్నాప్రకృతిరష్టధా. 4

భూమిః-పృథివితన్మాత్రగంధగుణమున్న, ఆపః - ఉదకతన్మాత్రరసగుణమున్న అనలః-అగ్నితన్మాత్ర రూపగుణమున్న; వాయుః-వాయుతన్మాత్ర స్పర్శగుణమున్న; ఖం-ఆకాశతన్మాత్రశబ్దగుణమున్న, మనః - మనస్సున్ను; బుద్ధిరేవచ-బుద్ధిన్ని, అహంకారః-అహంకారమున్న; ఇతి-ఇవి, మే- నాయొక్క; ఇయం - ఈ చెప్పఁబడిన; ప్రకృతిః-మాయాశక్తి; అష్టధా-యెనిమిదివిధములుగా; భిన్నా - భేదమును పొందినది.

భూమి, నీళ్లు,అగ్ని, వాయువు, ఆకాశము, చిత్తము,బుద్ధి, అహంకారము అని నామాయ ఎనిమిదిభేదములుగానున్నవి.

అపరేయమితస్త్వన్యాం ప్రకృతింవిద్ధిమేపరామ్।
జీవభూతాంమహాబాహో యయేదంధార్యతేజగత్. 5

హే మహాబాహో - ఓయి అర్జునుడా; ఇయం-ఈప్రకృతి; అపరా-నికృష్టమయినది; ఇతస్తు-ఈప్రకృతికంటె; అన్యాం- ఇతరమయిన; జీవభూతాం-ప్రాణధారణ నిమిత్తభూతమయిన; పరాం - ఉత్కృష్టమయిన; మే-నాయొక్క; ప్రకృతిం-ప్రకృతిని; విద్ధి-తెలియుము; యయా-యేప్రకృతిచేత; ఇదంజగత్ - ఈప్రపంచము; ధార్యతే-ధరింపబడుచున్నదో.

ఓ అర్జునా! పైజెప్పిన నామాయాశక్తి నికృష్టమైనది. దీనికన్న జీవభూతమై ఉత్కృష్టమైనప్రకృతి మరియొకటియున్నదని తెలియుము. దానిచేతనే ఈప్రపంచము ధరింపబడియున్నది.

ఏతద్యోనీని భూతాని సర్వాణీత్యుపధారయ।
అహంకృత్స్నస్య జగతః ప్రభవః ప్రళయస్తథా. 6

సర్వాణి-సమస్తములైన; భూతాని- భూతములను; ఏతద్యోనీని - ఈరెండుప్రకృతులే కారణముగాగలిగినవని; ఉపధారయ-తెలియుము; తథా- ఆప్రకృతి; ద్వయ - ద్వారముచేత; అహం-నేను; కృత్స్నస్య-సమస్తమయిన; జగతః- ప్రపంచమునకు; ప్రభవః-ఉత్పత్తికారణమున్ను; ప్రళయః-నాశకారణమున్ను.

ఈ జీవభూతమైన పరప్రకృతియే సమస్తభూతములకు కా

రణమని నిశ్చయింపుము. సమస్తప్రపంచమునకు ఉత్పత్తిల యస్థానములు నేనేను.

మత్తః పరతరం నాన్యత్కించిదస్తి ధనంజయ।
మయి సర్వమిదం ప్రోతం సూత్రే మణిగణా ఇవ. 7

హే ధనంజయ-ఓయి అర్జునుడా; మత్తః-నాకంటె; పరతరం-ఎక్కుడైన శ్రేష్ఠమయిన; అన్యత్-మఱియొక కారణము; కించిత్-కొంచెమైనను; నాస్తి-లేదు; మయి-నాయందు; సర్వం-సమస్తమయిన, ఇదం-ఈజగత్తు, సూత్రే-దారమందు; మణిగణాఇవ-రత్నసమూహమువలెనే, ప్రోతం-కూర్చబడెను.

ఓ ధనంజయా! నాకన్న యితరకారణము మఱొకటిలేదు. ఈ సమస్తప్రపంచము దారమునందు రత్నములవలె నాయందు కూర్పబడియున్నది.

రసోఽహమప్సు కౌంతేయ ప్రభాస్మి శశిసూర్యయోః।
ప్రణవస్సర్వవేదేషు శబ్దః ఖే పౌరుషం నృషు. 8

హే కౌంతేయ-ఓయి అర్జునుడా; అప్సు-ఉదకముల యందు; రసః-రుచియును; శశిసూర్యయోః-చంద్రసూర్యుల యందు; ప్రభా-కాంతియును; సర్వవేదేషు-సమస్త వేదముల యందు; ప్రణవః-ఓంకారమును, ఖే-ఆకాశమందు; శబ్దః-శబ్దమును; నృషు-పురుషులయందు; పౌరుషం-పురుషపరిశ్రా

వమును; అహం-నేను; అస్మి-అవుచున్నాను.

ఓ అర్జునా ఉదకమునందు రసము సూర్య చంద్రాదుల యందు ప్రకాశము వేదముల యందు ప్రణవము ఆకాశము నందు శబ్దము పురుషులయందు పౌరుషము నేనుగా నెరుగుము.

పుణ్యోగంధఃపృథివ్యాంచ తేజశ్చాస్మివిభావసౌ।
జీవనస్సర్వభూతేషు తపశ్చాస్మితపస్విషు. 9

అహం-నేను;పృథివ్యా-భూమియందు; పుణ్యః-పరిమళించు చున్న; గంధశ్చ-గంధమున్ను; విభావసౌ- అగ్నియందు; తేజశ్చ-తేజమున్ను; అస్మి-అవుచున్నాను; సర్వభూతేషు- సమస్త భూతములయందు; జీవనం-ప్రాణాధారమయిన ఆయుస్సున్ను, తపస్విషు-తపస్సుగలవారలయందు: తపశ్చ-తపస్సున్ను;అస్మి-అవుచున్నాను.

భూమియందు సుగంధము అగ్నియందు తేజము ఎల్లభూతములయందు ఆయువు తపస్సులయందు తపస్సు నేనుగా నెరుగుము.

బీజంమాంసర్వభూతానాం విద్ధిపార్థసనాతనం।
బుద్ధిర్బుద్ధిమతామస్మి తేజ స్తేజస్వినామహమ్. 10

హే పార్థ-ఓ అర్జునుడా; సనాతనం - శాశ్వతమైన; మాం-నన్ను; సర్వభూతానాం-సమస్తప్రాణులకు; బీజం - వ

రోహకారణమైయినవానిగా; విది-తెలియుము. ఇదియునుంగాక; అహం-నేను; బుద్ధిమతాం- వివేకశక్తిగల వారలయొక్క; బుద్ధిః-నిశ్చయాత్మకబుద్ధియు; తేజస్వినాం - తేజోవంతులయొక్క; తేజః-ప్రాగల్భ్యమును; అస్మి-అవుచున్నాను.

ఓ పార్థా! ఎల్ల చరాచర భూతములకు ఉత్పత్తికారణమైన అనాదిబీజము బుద్ధిమంతుల బుద్ధి తేజస్సు గలవానియందు తేజస్సు నేనుగా యెరుగుము.

బలంబలవతాంచాహం కామరాగవివర్జితం।
ధర్మావిరుద్ధోభూతేషు కామోస్మిభరతర్షభ. 11

హేభరతర్షభ - ఓయి అర్జునుడా, బలవతాం-బలముగలవారలయొక్క; కామరాగవివర్జితం- అప్రాప్తానురాగములచేత విడువబడిన; బలం-బలమును; భూతేషు-ప్రాణులయందు; ధర్మావిరుద్ధః- ధర్మశాస్త్రవిరుద్ధమైన (స్వస్త్రీలయందు పుత్రోత్పత్తి నిమిత్తమైన) కామః-కామమును; అహం-నేను; అస్మి- అవుచున్నాను.

ఓ అర్జునా! బలవంతులయందు కామరాగములులేని బలము ప్రాణులయందు ధర్మమునకు విరుద్ధముగాని కామము నేనుగా యెరుగుము.

యేచైవసాత్త్వికాభావా రాజసాస్తామసాశ్చయే।
మత్తఏవేతితాన్విద్ధి నత్వహంతేషుతేమయి. 12

సాత్త్వికాః- సత్త్వగుణముచేతనైన; భావాః-శమదమాదులయినపదార్థములున్ను; రాజసాశ్చ- రజోగుణముచేతనైన దర్పహర్షాదులున్ను; తామసాశ్చ- తమోగుణము చేతనైన శోకమోహాదులున్ను; యే- ఏవిగలవో; తాన్- ఆభావములను; మత్తఏవేతి- నావలననైనవేయని; విద్ధి-తెలియుము; తేషు-ఆభావములయందు; అహం-నేను; న-లేదు; తే- ఆభావములు; మయి-నాయందున్నవి.

సత్త్వగుణరూపములైన శమదమాదులు రజోగుణ రూపములైన గర్వసంతోషాదులు తామసగుణరూపములైన శోకమోహాదులు నాయందు పుట్టినదియని తెలియుము, వాటికినేను స్వాధీనుడగాను, అవినాకు స్వాధీనము.

త్రిభిర్గుణమయైర్భావైరేభిస్సర్వమిదంజగత్।
మోహితంనాభిజానాతి మామేభ్యఃపరమవ్యయమ్. 13

త్రిభిః- మూడువిధములయినట్టిన్ని; గుణమయైః- గుణసత్త్వాదివికారములయినట్టి; ఏభిర్భావైః- ఈ శమదమాదిపదార్థములచేత; మోహితం- అవివేకమును పొందింపబడిన; సర్వం-సమస్తమైన; ఇదంజగత్-ఈప్రపంచము; ఏభ్యః- ఈ

భావములకంటె; పరం-విలక్షుణుడయినట్టిన్ని; అవ్యయం- నాశ రహితుడైనట్టిన్ని; మాం-నన్ను; నాభిజానాతి- ఎఱుఁగదు.

పై జెప్పిన సత్త్వ రజస్తమాది గుణవికారములచే మోహింపబడిన, ఈసమస్తజగత్తువికారరహితుడై గుణములకన్న యితరుడైన నన్ను, యెరుగజాలదు.

దైవీహ్యేషాగుణమయీ మమమాయాదురత్యయా।
మామేవయేప్రపద్యంతే మాయామేతాంతరంతితే. 14

హి-ఏకారణమువలన; దైవీ-నాసంబంధమైన; గుణమయీ-త్రిగుణాత్మకమయిన; ఏషా- ఈచెప్పబడిన; మమ-నాయొక్క; మాయా-మాయ; దురత్యయా-దాటశక్యముగానిదో; ఆకారణమువలన; మామేవ-నన్ను; యే-ఎవరు; ప్రపద్యంతే- శరణుబొందుచున్నారో; తే-వారు; ఏతాంమాయాం-ఈమాయను; తరంతి-అతిక్రమింపుచున్నారు.

నాయందు పుట్టి త్రిగుణాత్మకమైన నామాయను ఎవరు అతిశయింపజాలరు. ఎవరైతేనన్నేశరణుబొందుచున్నారోవారు ఈమాయను అతిక్రమించగలరు.

నమాందుష్కృతినోమూఢాః ప్రపద్యంతేనరాధమాః।
మాయయాపహృతజ్ఞానా ఆసురంభావమాశ్రితాః. 15

దుష్కృతినః-పాపముచేసినట్టిన్ని; మూఢాః - వివేకరహి

తులైనట్టి; నరాధమాః - మనుష్యాధములు; మాయయా - మాయచేత; అపహృతజ్ఞానాః - అపహరించబడిన జ్ఞానముగలవారలై; అసురం-అసురసంబంధమైన; భావం - హింసానృత్యాదిస్వభావమును; ఆశ్రితాః-ఆశ్రయించినవారలై; మాం-నన్ను; నప్రపద్యంతె-భజింపరు.

పాపముచేయు మనుష్యులును మూఢులును నీచులును నా మాయవల్ల వివేకశూన్యులై అసురస్వభావులై హింసాదికర్మలు జేయువారు నన్ను శరణుపొందరు.

చతుర్విధాభజంతేమాం జనాస్సుకృతినో[illegible]న।

ఆర్తో జిజ్ఞాసురర్థార్థీ జ్ఞానీచ భరతర్షభ [illegible] 16

హే భరతర్షభ - ఓయర్జునుడా; ఆర్తః- చోరవ్యాఘ్రాదులచేత పీడితుడైనవాడును; జిజ్ఞాసుః- తెలియనిశ్చయించినవాడును; అర్థార్థీ - ధనకాముడును; జ్ఞానీచ - ఆత్మజ్ఞానముకలవాడును; ఈప్రకారముగా; చతుర్విధాః-నాలుగువిధములుగలిగిన; సుకృతినః - పుణ్యవంతులైన; జనాః- జనులు;మాం-నన్ను; భజంతే- సేవింపుచున్నారు.

ఓ అర్జునా! నన్ను ఆశ్రయించు పుణ్యపురుషులు నాలుగు జాతులుగా నున్నారు. ఎరవరవిన చోర వ్యాఘ్రరోగములచే

పీడింపఁబడినవారు జ్ఞానాపేక్షగలవారు సకాములు జ్ఞానము గలవారు.

తేషాంజ్ఞానీ నిత్యయుక్త ఏకభక్తిర్విశిష్యతే।
ప్రియోహిజ్ఞానినోత్యర్థ మహంసచమమప్రియః. 17

తేషాం- ఆనలుగురిలోపల; నిత్యయుక్తః-నిత్యయోగియై నట్టిన్ని; ఏకభక్తిః-ముఖ్యభక్తిగలిగినట్టిన్ని; జ్ఞానీ-జ్ఞానముగల వాఁడు; విశిష్యతే-అధికుడగుచున్నాఁడు; జ్ఞానినః-జ్ఞానికి; అహం-నేను; అత్యర్థం-మిక్కిలి; ప్రియః - ప్రియుఁడైనవాఁడున్ను; సః-ఆజ్ఞాని; మమ-నాకు; ప్రియోహి-ఇష్టుఁడైనవాఁడున్నుకదా?

ఈ నలుగురిలో చలింపనిభక్తిగల ఆత్మజ్ఞాని అందరికన్న శ్రేష్ఠుఁడు. అట్టివానికి నేను మిక్కిలి యిష్టుఁడను, వాఁడునాకు యిష్టుఁడు.

ఉదారాస్సర్వఏవైతే జ్ఞానీత్వాత్మైవమేమతమ్।
ఆస్థితస్సహియుక్తాత్మా మామేవానుత్తమాంగతిమ్. 18

ఏతేసర్వే-ఈనలుగురున్ను; ఉదారాఏవ- ఉత్కృష్టులేను; జ్ఞానీతు-జ్ఞానియైతే; ఆత్మైవ-నేనేయని; మే-నాయొక్క; మతం-ఇష్టము; హి-ఏకారణమువలన; సః-ఆజ్ఞాని; యుక్తాత్మాసన్-నియమింపబడినమనస్సుగలవాఁడై; మామేవ-నన్నే; అనుత్తమాం-శ్రేష్ఠమైన; గతిం-ప్రాప్యస్థానముగాను; ఆస్థితః-పొం

దినవాడో; యః-ఎవ్వడు.

నాల్గు జాతివారును ఉత్కృష్టులేను. అయినను అందులో జ్ఞాని నేనే యని నా యభిప్రాయము. ఎందువల్లనన చలింపని చిత్తముగలజ్ఞాని నన్నే ఉత్తమగతిగా నమ్మినవాడు.

బహూనాం జన్మనామంతే జ్ఞానవాన్మాం ప్రపద్యతే।
వాసుదేవస్సర్వమితి సమహాత్మా సుదుర్లభః. 19

బహూనాం - అనేకములయిన; జన్మనాం - జన్మములయొక్క; అంతే-కడపటను; జ్ఞానవాన్సన్ - జ్ఞానముగలవాడై; సర్వం-సమస్తమున్ను; వాసుదేవఇతి- వాసుదేవుడేయని; మాం-నన్ను; ప్రపద్యతే-పొందుచున్నాడో; సమహాత్మా - ఆమహాత్ముడు; సుదుర్లభః-మిక్కిలిదుర్లభుడు.

జ్ఞానార్థ సంస్కారముగల అనేక జన్మములు ఎత్తిన పిదప మనుష్యుడు జ్ఞానియై సమస్తము దేవస్వరూపమని నన్ను శరణు బొందుచున్నాడు. అట్టి వాడు మహాపురుషుడు మిక్కిలి దుర్లభుడు.

కామైస్తైస్తైర్హృతజ్ఞానాః ప్రపద్యంతేన్యదేవతాః।
తంతంనియమ మాస్థాయ ప్రకృత్యా నియతాస్స్వయా.

స్వయా-ఆత్మీయమైన; ప్రకృత్యా-స్వభావముచేత; నియతాః-ఆజ్ఞాపింపబడినజనులు; తైస్తైఃకామైః- ఆయావిషయము

లచేత; హృతజ్ఞానాస్సంతః-అపహరింపబడిన వివేకము గలవారలై; తంతంనియమం - ఆయా దేవతారాధనాది నియమములను; ఆస్థాయ-అధిష్ఠించి; అన్యదేవతాః - ఇతర దేవతలను; ప్రపద్యంతే-భజింపుచున్నారు.

మనుష్యులు కోరికలవలన వివేకశూన్యులగుచు ఆ యా కోరికలనిచ్చు దేవతలను వారివారి స్వభావములచేత ఆ యా కల్పోక్తనియమముల నాచరించి శరణుపొందుచున్నారు.

యో యో యాం యాంతనుంభక్తశ్శ్రద్ధయార్చితు
మిచ్ఛతి।
తస్యతస్యాచలాంశ్రద్ధాం తామేవవిదధామ్యహమ్. 21

యోయః-ఏయేకామముగలవాడు; భక్తస్సన్ - భక్తుడైనవాడై; యాంయాంతనుం-ఏయే దేవతావిగ్రహమును; శ్రద్ధయా-విశ్వాసముచేత; అర్చితుం - పూజించుటకొఱకు; ఇచ్ఛతి-ఇచ్ఛయింపుచున్నాడో; తస్యతస్య- ఆయాకామముగలవానికి; అహం-నేను; తాంశ్రద్ధామేవ- ఆశ్రద్ధనే; అచలాం- స్థిరమైనదాన్నిగా; విదధామి-చేయుచున్నాను.

ఎవడెవడు ఏ ఏ కోరికలచేత ఏ ఏ దేవతలను భక్తి శ్రద్ధలతో కొలుచుచున్నాడో వానివానికి ఆ యా దేవతలయందు శ్రద్ధాభక్తులను నేను నిశ్చయముగా జేయుచున్నాను.

సతయాశ్రద్ధయాయుక్త స్తస్యారాధనమీహతే
లభతేచతతః కామాన్ మయైవవిహితాన్హితాన్, 22

సః-అభక్తుడు; తయా-నాచేత చెప్పబడిన; శ్రద్ధయా-శ్రద్ధతోడను; యుక్తస్సన్-కూడినవాడై; తస్య - ఆ దేవతావిగ్రహముయొక్క; ఆరాధనం-పూజను; ఈహతే- ఇచ్ఛయించుచున్నాడు; మయైవ-నాచేతనే; విహితాన్ - చేయబడిన; హితాన్-ఇష్టములైన; కామాన్-కోరికలను; తతః-ఆవిగ్రహమువలన; లభతే-పొందుచున్నాడు.

అట్టి మనుష్యుడు అట్టిశ్రద్ధచే ఆ యా దేవతను పూజించుచున్నాడు. ఆ దేవత మూలముగా నా చేతనే యియ్యబడిన వానివాని యభీష్టములను వాడువాడు పొందుచున్నాడు.

అంతవత్తుఫలం తేషాం తద్భవత్యల్ప మేధసామ్।
దేవాన్ దేవయజోయాంతి మద్భక్తాయాంతిమామపి. 23

దేవయజః-అన్యదేవతలను పూజించువారలు; దేవాన్-దేవతలను; యాంతి-పొందుచున్నారు; అల్పమేధసాం- కొంచెపుబుద్ధిగల్గిన; తేషాం-అన్యదేవపూజలయొక్క; తత్ఫలంతు-ఆఫలమైతే; అంతవత్-నాశముగలిగినది; భవతి-అగుచున్నది; మద్భక్తాః-నాభక్తులు; మాం-నన్ను; యాంతి - పొందుచున్నారు.

అల్పబుద్ధిగల ఆ పురుషుల కోరికల ఫలములు నశింపగలవి. దేవతల నారాధించువారు ఆ యా దేవతల స్థానములను పొందుచున్నారు. నా భక్తులు నన్నే పొందుచున్నారు.

అవ్యక్తం వ్యక్తిమాపన్నం మన్యంతే మామబుద్ధయః।
పరంభావమజానంతో మమావ్యయమనుత్తమమ్. 24

అవ్యయం-నాశ రహితమైనట్టిన్ని; అనుత్తమం-నిరతిశయమైనట్టిన్ని; పరం-ఉత్కృష్టమైనట్టిన్ని; మమ-నాయొక్క; భావం-స్వరూపమును; అజానంతః-తెలియని; అబుద్ధయః-మూఢులు; అవ్యక్తం-అప్రకాశకుడైన; మాం-నన్ను; వ్యక్తి- ప్రకాశమును; ఆపన్న-పొందినవానిగాను; మన్యంతె - తలంచుచున్నారు.

వ్యక్తముగాని నన్ను బుద్ధిహీనులు వ్యక్తునిగా ఎంచుచున్నారు. నా సర్వోత్కర్షమును ఎరుఁగని వారు నాకు నాశముగలదని భావించుచున్నారు.

నాహంప్రకాశ స్సర్వస్య యోగమాయా సమావృతః।
మూఢో౽యం నాభిజానాతి లోకోమామజమవ్యయమ్. 25

అహం-నేను; సర్వస్య-సమస్తలోకమునకున్ను; ప్రకాశః-ప్రకాశమయినవాడను; న-కాను; మూఢః - జ్ఞానహీనమైనయు న; అయంలోకః-ఈజనము; యోగమాయాసమావృతః-యై

గుణ్యమనెడిమాయచేత కప్పబడినవాఁడై; మాం-నన్ను; అజం-జ
న్మరహితునిగానున్ను; అవ్యయం-నాశరహితునిగానున్ను;నాభి
జానాతి-యెఱుఁగఁడు.

యోగమాయచేత కప్పబడ్డనేను ఎవరివల్లను యెఱుఁగఁబడ
దనివాఁడను, మూఢుఁడు నన్ను జన్మరహితునిగానున్ను తెలిసి
కొనఁజాలఁడు.

వేదాహంసమతీతాని వర్తమానానిచార్జున।
భవిష్యాణిచభూతాని మాంతువేద న కశ్చన. 26

హే అర్జున-ఓయర్జునుఁడా; అహం-నేను; సమతీతాని-
అతిక్రమించునట్టిన్ని; వర్తమానానిచ-ఉన్నట్టిన్ని; భవిష్యాణి
చ-కాఁగలయట్టి; భూతాని-ప్రాణులను; వేద-యెఱుఁగుదును;
కశ్చన-ఒక్కఁడున్ను; మాంతు-నన్నైతే; న వేద-యెఱుఁగఁడు.

ఓ అర్జునా! భూతకాలమునందు ఉండినట్టి వర్తమానకా
లమందు ఉండునట్టి భవిష్యత్కాలమునందు ఉండఁగల ప్రాణి
సమూహములను నేను తెలియుదును. అయినను నన్ను ఎవ
డును ఎఱుఁగఁడు.

ఇచ్ఛాద్వేషసముత్థేన ద్వంద్వమోహేనభారత।
సర్వభూతానిసంమోహం సర్గేయాంతిపరంతప. 27

హే భారత,హేపరంతప- ఓయర్జునుఁడా, సర్గే-ఉత్ప

త్రికాలమందు; ఇచ్ఛాద్వేషసముత్థేన- కామక్రోధములవలన బుట్టిన; ద్వంద్వమోహేన-సుఖదుఃఖ హేతువైన అవివేకము చేతను; సర్వభూతాని-సర్వభూతములు; సంమోహం- మిక్కిలి అజ్ఞానమును; యాంతి-పొందుచున్నవి.

ఓ అర్జునా! ఈ స్థూలశరీరమందు ఇచ్ఛాద్వేషముల వలన బుట్టిన ద్వంద్వరూపమయిన సుఖదుఃఖముల యందు మోహముచేత ఎల్లప్రాణులు జన్మసమయమునందే మూఢత్వమును బొందుచున్నారు.

యేషాంత్వంతగతంపాపం జనానాంపుణ్యకర్మణాం।
తేద్వంద్వమోహనిర్ముక్తా భజంతేమాందృఢవ్రతాః.28

పుణ్యకర్మణాం - సుకృతకర్మములు గలిగిన; యేషాం జనానాం-ఏజనులయొక్క; పాపంతు-పాపమైతే; అంతగతం-నాశమునుపొందినదో; తే-ఆజనులు; ద్వంద్వమోహనిర్ముక్తాస్సంతః-ద్వంద్వాదిసుఖదుఃఖహేతువైన అవివేకముచేత విడువబడినవారలయి; దృఢవ్రతాః-నిశ్చయమైన నియమము కలవారలై; మాం-నన్ను; భజంతే-సేవించుచున్నారు.

సుకృత కర్మలుగల వారు వారిపాపములు నశించిన పిదప ద్వంద్వగుణములయిన సుఖదుఃఖములనెడు అవివేకమునుండి

విడువబడిన వారయి నిశ్చల నియమముతో నన్ను గొల్చుచు చున్నారు.

జరామరణమోక్షాయ మామాశ్రిత్యయతంతియే।
తే బ్రహ్మతద్విదుఃకృత్స్న మధ్యాత్మంకర్మచాఖిలం. 29

యే-యెవరు; జరామరణమోక్షాయ-జరామరణముల విడుపుకొరకు; మాం-నన్ను. ఆశ్రిత్య-ఆశ్రయించి; యతంతి-యత్నముచేయుచున్నారో; తే-ఆజనులు; తద్బ్రహ్మచ-ఆబ్రహ్మమున్ను; కృత్స్నం-సమస్తమైన; అధ్యాత్మం-ప్రత్యగాత్మ విషయవస్తువున్ను; అఖిలం-సమస్తమయిన; కర్మచ-కర్మమున్ను; విదుః-యెరుగుదురు.

ఎవరైతే జనన మరణ రహితమయిన మోక్షాపేక్షతో నన్ను ఆశ్రయించి అందులకు దగిన యత్నములు చేయుచున్నారో అట్టివారు సమస్త జీవకోటికి నంతర్గతముగానుండు ఆ పరబ్రహ్మమునున్ను సమస్తకర్మలనున్ను తెలిసికొనినవారగుదురు.

సాధిభూతాధిదైవంమాం సాధియజ్ఞంచయేవిదుః।
ప్రయాణకాలేపిచమాం తేవిదుర్యుక్తచేతసః. 30

యే-ఎవరు; సాధిభూతాధిదైవం - అధిభూతాదిదైవముల తోకూడినట్టిన్ని; సాధియజ్ఞంచ-అధియజ్ఞముతో గూడినట్టిన్ని;మాం-నన్ను; విదుః- తెలియుదురో; తే-వారు; ప్రయాణ

కాలేపిచ-అంతకాలమందున్ను; యుక్తచేతసః-నియమింపబడిన మనస్సుగలవారలయి; మాం-నన్ను; విదుః-తెలియుదురు.

అధిభూత అధిదైవితములతోను అధియజ్ఞముతోను చేరియున్న నన్నెవరెఱుఁగుదురో అట్టివారు అంత్యకాలమునఁగూడా అచంచలమయిన మనస్సు గలవారై నన్ను తెలిసికొనుదురు.

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతా సూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాదే
విజ్ఞానయోగోనామ సప్తమోఽధ్యాయః.

ఉపనిషద్ రూపములును, బ్రహ్మవిద్యయును, యోగ
శాస్త్రమును, శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాద రూ
పంబయిన విజ్ఞాన యోగ మనెడి
సప్తమోఽధ్యాయముముగిసినది.

శ్రీ భగవద్గీత.

అక్షరపర బ్రహ్మయోగోనామ అష్టమోఽధ్యాయః.

అర్జున ఉవాచ.

కింతద్బ్రహ్మకిమధ్యాత్మం కింకర్మపురుషోత్తమ।
అధిభూతంచకింప్రోక్త మధిదైవంకిముచ్యతే. 1

అర్జునుడు చెప్పుచున్నాడు. హేపురుషోత్తమ - ఓశ్రీకృష్ణస్వామీ; తద్బ్రహ్మ-ఆబ్రహ్మము; కిం-యేది; అధ్యాత్మం-అధ్యాత్మము; కిం-ఎట్టిది; కర్మ-కర్మము;కిం-ఎట్టిది; కిం-ఏది; అధిభూతం-అధిభూతమని; ప్రోక్తం-చెప్పబడెను; కిం-ఏది; అధిదైవం-అధిదైవమని; ఉచ్యతే-చెప్పబడుచున్నది.

ఓ పురుషోత్తమా! ఆ పరబ్రహ్మము ఏది అధ్యాత్మమనునేమి కర్మయన్న నెట్టిది అధిభూతమని యొద్ది చెప్పఁబడుచున్నది అధిదైవమని ఏది చెప్పబడును.

అధియజ్ఞఃకథంకోఽత్ర దేహేఽస్మిన్మధుసూదన।
ప్రయాణకాలేచకథం జ్ఞేయోఽసినియతాత్మభిః. 2

హే మధుసూదన-ఓ శ్రీకృష్ణస్వామీ, అస్మిన్ దేహే-ఈశరీరమందు, అధియజ్ఞః - అధిష్ఠాతయున్న ప్రయోజకుడున్న ఫలదాయకుడున్న, కః-యెవ్వడు; అత్ర-ఈవిషయమందు; కథం-ఎట్లు; జ్ఞేయః-తెలియదగినవాడు: ప్రయాణకాలే-దేహాంతకాలమందు; నియతాత్మభిః-నియమింపబడిన చిత్తముగలవారలచేత; కథం-ఏప్రకారముగా; జ్ఞేయః-తెలియదగినవాడవు; అసి- అవుచున్నావు.

ఓ మధుసూదనా! ఈ దేహమునందు అధియజ్ఞుడనెడివాడెవ్వండు, వాడెట్లున్నవాడు, చలింపని మనస్సుగల వారలచే

త అగత్యకాలమునందు నీవు ఏవిధమున తెలియఁగఁబడువాడ వు అన్నియునునాకు స్పష్టముగా దెలియజేయుము.

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ.

అక్షరంబ్రహ్మపరమం స్వభావోధ్యాత్మముచ్యతే॥
భూతాభావోద్భవకరో విసర్గఃకర్మసంజ్ఞితః. 3

భగవద్వాక్యము. పరమం-నిరతిశయమైన; బ్రహ్మ - బ్రహ్మము; అక్షరం-నాశరహితమైనది; స్వభావః-ఆపరబ్రహ్మముయొక్క ప్రత్యగాత్మభావము; అధ్యాత్మం- అధ్యాత్మమని; ఉచ్యతే-చెప్పబడుచున్నది అనగా దేహమును ప్రత్యగాత్మ స్వరూపముచేత నధిష్ఠించియుండునది; అధ్యాత్మ-ఆఅధ్యాత్మమున్ను బ్రహ్మరూపమాయినదే; భూతభావోద్భవకరః- భూతప్రాణులయొక్క: భావ-స్వరూపమునకు, ఉద్భవః-ఉత్పత్తిని: కరః-చేయుచున్నట్టి; విసర్గః - దేవతలనుద్దేశించి చేయుచున్నట్టి పురోడాశాది ద్రవ్యపరిత్యాగము, కర్మసంజ్ఞితః - కర్మమనుసంజ్ఞగలది.

పరబ్రహ్మము నాశము లేనిది, ఆ పరబ్రహ్మముయొక్క స్వభావమే అధ్యాత్మము. ప్రాణులయొక్క వ్యుత్పత్తి వృద్ధి నిమిత్తమై చేయునది కర్మయనబడును.

అధిభూతంక్షరో భావః పురుషశ్చాధిదైవతమ్।
అధియజ్ఞోహమేవాత్ర దేహే దేహభృతాంవర, 4

దేహభృతాంవర- దేహధారులలో శ్రేష్ఠుడైన ఓయిఅర్జునుడా; అధిభూతం-ప్రాణిజాతము;అక్షరః-నశించునట్టి; భావః- ఉత్పత్తిగలవస్తువు; పురుషః - సూర్యాంతర్గతుడును సకల ప్రాణుల యింద్రియములకును గ్రాహకుడునయిన హిరణ్యగర్భుడు (శ్రు) "సవైశరీరీ ప్రథమస్సవై పురుషఉచ్యతే। ఆదికర్తాసభూతానాం బ్రహ్మాగ్రేసమవర్తత" దేహధారులలో మొదటివాడున్ను పురుషుండని చెప్పబడెడివాడున్ను సకల భూతములకు ఆదికర్తయునైన బ్రహ్మ ముందుగా పుట్టెనని యీశ్రుత్యర్థము. అధిదైవతం- దేవతకు నధిపతియగుటవల అధిదైవతము; అత్ర దేహే - ఈ శరీరమందు; అధియజ్ఞః-సర్వయజ్ఞాభిమానియైనవిష్ణ్వాఖ్యదేవత, అహమేవ-నేనే; (శ్రు) "యజ్ఞోవై విష్ణుః" యజ్ఞమేవిష్ణువని శ్రుత్యర్థము, యజ్ఞము దేహముచేత చేయబడుటవలన దేహమందుండు నట్టిదనిన్ని దేహమే ఆధారముగా గలిగినదనిన్ని భావము.

ఓయర్జునా! నశించెడి స్వభావముగల ఎల్ల చరాచరములు అధిభూతంబని చెప్పబడును. అధిదైవమనగా హిరణ్య గర్భ స్వరూపుడు ప్రాణులయొక్క దేహములయందు అంతర్యామి

డైన అధియజ్ఞుడని యెడువాడు నేనే.

అంతకాలేచమామేవ స్మరన్ముక్త్వాకళేబరమ్।
యఃప్రయాతి సమద్భావం యాతినాస్త్యత్రసంశయః. 5

యః-ఎవ్వడు; అంతకాలే-దేహాంతసమయమందు; మామేవ-నన్నే; స్మరన్-స్మరింపుచున్నవాడై; కళేబరం-శరీరమును; ముక్త్వా-విడిచి; ప్రయాతి-పోవుచున్నాడో; స - వాడు; మద్భావం-నాస్వరూపమును; యాతి-పొందుచున్నాడు;అత్ర-ఈ అర్థమందు; సంశయః-సందేహము: నాస్తి- లేదు. ఈ చెప్పబడిననియమము నావిషయమైన దేకాదు వారి యేమనిన నీశ్లోకమందు జెప్పబడుచున్నదివినుము.

ఎవడు అంత్యకాలమందు నన్నే ధ్యానించుచున్న వాడయి శరీరమును వదలుచున్నాడో వాడు నన్ను జెందుచున్నాడు. ఇందులకు ఏమాత్రము సందేహము లేదు.

యంయంవాపిస్మరన్ భావం త్యజత్యంతేకళేబరమ్।
తంతమేవైతికౌంతేయ సదాతద్భావభావితః. 6

హే కౌంతేయ-ఓయర్జునుడా; యః-ఏవ్వడు; అంతే-అంతకాలమందు: యంయంభావం-ఏయే దేవతావిశేషమును; స్మరన్-చింతింపుచున్నవాడై; కళేబరం- శరీరమును, త్యజతి-త్యజింపుచున్నాడో; సః-వాడు, సదా-ఎల్లప్పుడును; తద్భా

వభావితస్సన్-ఆయా దేవతా విశేషమునందును చింతనము బొందబడినవాడై; తం తమేవ- ఆయా స్మరింపబడిన భావమునే; యాతి-పొందుచున్నాడు.

ఓ అర్జునా! పురుషులు ఏయే దేవలను చలించని మనస్సుతో అంత్యకాలమందు స్మరించుచూ శరీరములను వదలుచున్నారో వారు అట్టి దేవతలస్వరూపములను జెందుచున్నారు.

తస్మాత్సర్వేషు కాలేషు మామనుస్మరయుధ్యచ।
మయ్యర్పితమనోబుద్ధి ర్మామేవైష్యస్యసంశయః. 7

ఏకారణమువలన నంత్యకాలమందన్యదేవతా ను చింతన పునర్జన్మాదులకు కారణమగుచున్నదో; తస్మాత్ - ఆ కారణము వలన; సర్వేషు-సమస్తములయిన, కాలేషు-సమస్తములయందు; మాం-నన్ను; అనుస్మర-చింతించుము; యుధ్యచ- యుద్ధశాస్త్రముగాయుద్ధము జేయుము. త్వం-నీవు; మయి-నాయందు; అర్పితమనోబుద్ధిస్సన్-అర్పిత-ఉంచబడిన; మనః- మనస్సున్ను; బుద్ధిః-బుద్ధియున్ను కలవాడవై; మామేవ-నన్నే; ఏష్యసి-పొందగలవు; అసంశయః-ఈయర్థమందు సందియము లేదు.

కాబట్టి నీవు సర్వకాలములయందును నన్నే ధ్యానించుచు యుద్ధము జేయుము. నా యందు నిశ్చలమయిన మనోబుద్ధులను వుంచితివేని నన్ను పొందగలవు, ఇందుకు సందియము లేదు.

అభ్యాసయోగయుక్తేన చేతసానాన్యగామినా।
పరమంపురుషందివ్యం యాతిపార్థానుచింతయన్. 8

ఉపాసనప్రకారమును జెప్ప ఆరంభించుచున్నాడు. హే పార్థ- ఓయిఅర్జునుడా; అభ్యాసయోగయుక్తేన, అభ్యాస- అభ్యాసమనెడి, యోగ- యోగముతోడను, యుక్తేన- కూడియున్నట్టిన్ని; నాన్యగామినా- మరియొకవస్తువును పొందునట్టి; చేతసా- మనస్సుచేతను; దివ్యం- సూర్యమండలమందు వుండినట్టిన్ని; పరం- ఉత్కృష్టమయిన; పురుషః- పురుషుని; అనుచింతయన్- శాస్త్రాచార్యోపదేశమువలన స్మరింపుచున్నవాడై; తమేవ- ఆపరమపురుషున్నే; యాతి- పొందుచున్నాడు.

ఓ అర్జునా! ఎవడైతే అభ్యాస యోగముతో గూడుకొని ఇతర వ్యాకులములులేని చిత్తముతో దివ్యరూపుడైన మహా పురుషుని స్మరణ జేయుచున్నాడో వాడు ఆ పరమపురుషునినే పొందుచున్నాడు.

కవింపురాణ మనుశాసితార మణోరణీయాంస
మనుస్మరేద్యః।
సర్వస్యధాతార మచింత్యరూప మాదిత్యవర్ణం
తమసఃపరస్తాత్. 9

దేనితోకూడియున్న పురుషుని పొందుచున్నాడనిన చెప్పు

నచమాం తానికర్మాణి నిబధ్నంతిధనంజయ।
ఉదాసీనవదాసీన మసక్తంతేషుకర్మసు. 9

హే ధనంజయ-ఓయర్జునా; తానికర్మాణి-ఆకర్మములు; తేషుకర్మసు-ఆకర్మములయందు; అసక్తం-అభిమానములేని; ఉదాసీనవత్-ఉపేక్షకునివలెనే; ఆసీనం-ఉన్నట్టి; మాం - నన్ను; ననిబధ్నంతి-బంధించవు.

ఓ ధనంజయా! ఈ సృష్ట్యాది కర్మలయందు నాకు ప్రీతి లేదు, లక్ష్యమును లేదు గాన ఈ కర్మలు నన్నెంతమాత్రము బంధించవు.

మయాధ్యక్షేణప్రకృతి సూయతేసచరాచరమ్।
హేతునానేనకౌంతేయ జగద్విపరివర్తతే. 10

హే కౌంతేయ -ఓయర్జునా; అధ్యక్షేణ-సాక్షియైన; మయా-నాచేత; ప్రకృతిః-మాయ; సచరాచరం - స్థావరజంగమములతోగూడినప్రపంచమును, సూయతే- పుట్టించుచున్నది; అనేనహేతునా-ఈసాక్షిత్వనిమిత్తముచేత; జగత్ - జగత్తు; విపరివర్తతే-వర్తించుచున్నది.

ఓ అర్జునా! సాక్షిభూతుడనైన నాచే సమస్తచరాచరప్రపంచములు ప్రకృతియందు పుట్టుచున్నవి. పైవుదాహరించిన నాసాక్షిత్వముచేతనే ఈ ప్రపంచము తిరిగి తిరుగుచున్నది.

జన్-త్యజింపుచున్నవాడయి; యః- ఎవ్వడు; ప్రయాతి-పోవుచున్నాడో; సః-వాడు; పరమం-ఉత్కృష్టమైన; గతిం-ప్రాప్యస్థానమును; యాతి-పొందుచున్నాడు; (భగవంతునిపొందుటకు సులభోపాయమును జెప్పుచున్నాడు).

పరబ్రహ్మ వాచకమయిన ఓం అనెడి ఏకాక్షరమును ఉచ్చరించుచు ఓంకార స్వరూపుడయిన నన్ను చింతించుచు ఎవడైతే దేహమునువదలుచున్నాడో అట్టివాడు పరమోత్కృష్టమయిన మోక్షపదమును పొందుచున్నాడు.

అనన్యచేతాస్సతతం యోమాంస్మరతినిత్యశః।
తస్యాహంసులభఃపార్థ నిత్యయుక్తస్యయోగినః. 14

హే పార్థ-ఓయర్జునుడా! యః-యెవ్వడు; అనన్యచేతాః,అనన్య- అన్యవిషయముగానట్టి; చేతాః-మనస్సుగలవాడయి; మాం-పరమేశ్వరుడయిననన్ను; సతతం-యావజ్జీవమున్ను; నిత్యం-ప్రతిదినమున్ను; స్మరతి-చింతింపుచున్నాడో;సత్యయుక్తస్య,నిత్య- యెల్లప్పుడున్ను, యుక్తస్య-సమాహితచిత్తుడయిన; తస్యయోగినః-ఆయోగికి; అహం - నేను; సులభః-సులభముగాబొందశక్యుడైనవాడను అన్యునికిసులభుడనుగానుట.

ఓ అర్జునా! ఎవడైతే విషయాంతరములందు ప్రవేశించని

నిశ్చల మనస్సుగలిగి పరబ్రహ్మస్వరూపుఁడయిననన్ను సర్వకాలములయందు చింతించుచున్నాఁడో ఆట్టి నిరంతరధ్యానపరుఁడయినయోగికి నేను సులభుఁడను.

మాముపేత్యపునర్జన్మ దుఃఖాలయమశాశ్వతమ్।

నాప్నువంతిమహాత్మాన స్సంసిద్ధింపరమాంగతాః. 15

నీవు సులభ సాధ్యుఁడవగుటచేత నేమియగును జెప్పుచున్నాఁడు. మహాత్మానః,మహాత్-శ్రేష్ఠమయిన, ఆత్మానః-బుద్ధిగలవారలు; మాం-నన్ను; ఉపేత్య-పొంది; పరమాం-ఉత్కృష్టమైన; సంసిద్ధిం-మోక్షసిద్ధిని;గతాస్సంతః-పొందినవారలై; దుఃఖాలయం,దుఃఖ- ఆధ్యాత్మికాదిదుఃఖములకు, ఆలయం-ఆశ్రయమయిన; అశాశ్వతం-అస్థిరమయిన; పునర్జన్మ- పునర్జన్మమును; నాప్నువంతి-పొందరు.

మహాత్ములయిన యోగీశ్వరులు పరమోత్కృష్టమయిన యోగసిద్ధిచే నన్ను బొందినవారై నాశాస్పదమై దుఃఖాస్పదమయినట్టి జన్మములను పొందరు.

ఆబ్రహ్మభవనాల్లోకాః పునరావర్తినోర్జున।

మాముపేత్యతుకౌంతేయ పునర్జన్మనవిద్యతే. 16

హే అర్జున-ఓయర్జునుఁడా; ఆబ్రహ్మభవనాత్-బ్రహ్మలోకముతోఁ గూడ; లోకాః-సమస్తమయినలోకములు; పున

రావర్తినః, పునః-మరల, ఆవర్తినః-వచ్చెడిస్వభావముగలిగినవి; హేకౌంతేయ-ఓయిఅర్జున; మాం-నన్ను; ఉపేత్య తు-పొందియయితే; పునర్జన్మ-పునర్జన్మము; నవిద్యతే-లేదు.

ఓకౌంతేయా! బ్రహ్మాండమునకు లోబడిన యావత్తు లోకములున్ను జీవులకు మరలజన్మములను ఇవ్వగల స్వభావము గలవి. నన్ను పొందిన పిదప నైతేనో పునర్జన్మములు లేవు.

సహస్రయుగపర్యంత మహర్యద్బ్రహ్మణోవిదుః।
రాత్రింయుగసహస్రాంతాం తేఽహోరాత్రవిదోజనాః.17

బ్రహ్మలోకముతోగూడిన సకలలోకములును కెందువల నపునరావర్తి గలవని శంకించి కాలనిర్ణయమువలన నని చెప్పుచున్నాడు. యేజనాః-ఏజనులు; అహోరాత్రవిదః - అహోరాత్రములను దెలిసినవారలలో; తే-ఆజనులు; బ్రహ్మణః-చతుర్ముఖబ్రహ్మకు; యత్-ఏ; అహః-పగలును; సహస్రయుగపర్యంతం,సహస్ర- వేయియయిన; యుగ-యుగములు, పర్యంతం-తుదగాగలిగినదానినిగా; రాత్రిం - రాత్రిని; యుగసహస్రాంతాం,యుగ- యుగములయొక్క, సహస్ర-వేయి, అంతాం-తుదగాగలిగినదానినిగా; విదుః- తెలియుదురు.

సహస్రమహాయుగకాల నిర్ణయమయిన బ్రహ్మయొక్క పగటినిన్ని అంతే పరిమాణముగల బ్రహ్మయొక్క రాత్రిని

స్ని ఏ గొప్పవారు తెలియుదురో అట్టివారే రాత్రి పగళ్లు తెలిసిన వారలుగా నున్నారు.

అవ్యక్తాద్వ్యక్తయస్సర్వాః ప్రభవంత్యహరాగమే।
రాత్ర్యాగమేప్రలీయంతే తత్రైవావ్యక్తసంజ్ఞకే. 18

అహరాగమే, అహః-బ్రహ్మదేవునిపగటియొక్క, ఆగమె-ఆగమనకాలమందు; అవ్యక్తాత్ - బ్రహ్మదేవునివలన; వ్యక్తయః-స్థావరజంగమాత్మకశరీరముగలిగిన; సర్వాః - సమస్తమయినప్రజలు; ప్రభవంతి-పుట్టుచున్నారు; రాత్ర్యాగమే-ఆబ్రహ్మకురాత్రివచ్చినకాలమందు; వ్యక్తయః - ప్రజలు; తత్రైవావ్యక్తసంజ్ఞకె-ఆబ్రహ్మదేవునియందే; ప్రలీయంతె-అడగుచున్నవి.

బ్రహ్మయొక్క పగటికాల ప్రారంభమందు అవ్యక్తమైన ప్రకృతిలోనుండి వ్యక్తమైనస్థావరజంగమాత్మక సర్వభూతప్రపంచములు బుట్టుచున్నవి. ఆ బ్రహ్మకు రాత్రికాలప్రారంభములో ఈ సమస్త ప్రపంచములు అవ్యక్తమయిన ప్రకృతిలో మరల లీనమగుచున్నది.

భూతగ్రామస్సఏవాయం భూత్వాభూత్వాప్రలీయతే।
రాత్ర్యాగమేవశఃపార్థ ప్రభవత్యహరాగమే. 19

హే పార్థ-ఓయి యర్జునుడా; యః-ఏ; భూతగ్రామః-

ప్రాణిసమూహము పూర్వకల్పమందుబుట్టెనో; సఏవాయం-ఆ యీభూతసమూహామే; అవశస్సన్ - అస్వతంత్రమైనదై; అహరాగమే - పగలువచ్చినసమయమందు; ప్రభవతి - పుట్టుచున్నది; రాత్ర్యాగమె-రాత్రివచ్చినసమయమందు; ప్రలీయతే-లీనమవుచున్నది. (ఈప్రకారముగా) భూత్వాభూత్వా-పుట్టిపుట్టి; ప్రలీయతే-లీనమగుచున్నది.

ఓ అర్జునా! ఏ ప్రాణిసమూహము తత్పూర్వ కల్పమునందు జన్మించెనో ఆ ప్రాణిసమూహమే స్వాధీనము లేనిదై పగలు వచ్చినప్పుడెల్ల బుట్టుచు రాత్రివచ్చునపుడెల్ల లీనమగుచునున్నది.

పర స్తస్మాత్తుభావోన్యో వ్యక్తోవ్యక్తాత్సనాతనః।
యస్సనర్వేషుభూతేషు నశ్యత్సునవినశ్యతి. 20

తస్మాత్-ఆపూర్వోక్తమైన; అవ్యక్తాత్ - భూతసమూహమునకు గారణభూతుడైన చతుర్ముఖునికంటె; పరః- ఉత్కృష్టమైనదియును; అన్య -వ్యతిరిక్తమయినదియును; అవ్యక్తః-అగోచరమయినదియును; సనాతనః- శాశ్వతమయినదియునైన; యోభావః-ఏయక్షరబ్రహ్మముకలదో;సః - ఆపరబ్రహ్మము; సర్వేషుభూతేషు-సమస్తశరీరములు; నశ్యత్సునత్సు-నశించుచుండగా; నవినశ్యతి-నశింపదు.

పైఁ జెప్పిన భూతమయప్రపంచములకు కారణరూపుఁడైన ఈశ్వరునికన్న వేరై ఉత్కృష్టమై అగోచరమై శాశ్వతమైయుండు పరబ్రహ్మమనునది ఒక్కటిఁ గలదు. ఆ పరబ్రహ్మము సమస్త ప్రపంచములు నశించుచుండగా అది నశించునది కాదు.

అవ్యక్తోఽక్షర ఇత్యుక్త స్తమాహుః పరమాం గతిమ్।
యం ప్రాప్య న నివర్తంతే తద్ధామ పరమం మమ. 21

యః-ఏపరబ్రహ్మము; అవ్యక్తః- ఇంద్రియగోచరమును; అక్షరః-నాశరహితమును; ఇతి-ఇట్లని; ఉక్తః - చెప్పబడెనో; తం-దానిని; పరమాం-ఉత్కృష్టమైన; గతిం-ప్రాప్యస్థానముగా; ఆహుః-చెప్పుచున్నారు; యం- ఏభావమును; ప్రాప్య - పొంది; ననివర్తంతే-జన్మములకు దిరుగరో; తద్ధామ- అస్థానము; మమ-నాయొక్క; పరమం-పరమపదము.

ఏ పరబ్రహ్మము ఇంద్రియములకు గోచరముగాక నాశరహితముగా నున్నదని చెప్పబడెనో అదియే మిక్కిలి ఉత్కృష్టమయిన మోక్షస్థానముగా చెప్పఁబడుచున్నది. ఆ స్థానమును బొందినవారికి మరల జన్మములు లేవు. అదియే నాస్థానమయిన పరమ పదముగా నెఱుఁగుము.

పురుషః స పరః పార్థ భక్త్యా లభ్య స్త్వనన్యయా।
యస్యాంతఃస్థాని భూతాని యేన సర్వమిదం తతమ్. 22

హే పార్థ— ఓయర్జున; భూతాని-ప్రాణులు; యస్య-ఏపురుషునియొక్క; అంతస్థాని-లోపలనున్నవో; యేన-ఏపురుషునిచేత; సర్వం-సమస్తమయిన; ఇదం-ఈజగత్తు; తతం-వ్యాపించబడెనో; సః — ఆ; పరః-ఉత్కృష్టుడయిన; పురుషః- పురుషుడు; అనన్యయా-ఇతరమందాసక్తిగాని; భక్త్యా-జ్ఞానముచేత; లభ్యః-పొందదగినవాడు.

ఓ అర్జునా! ఏ గొప్పవానియందు ఈ ఎల్లలోకములు లీనమయియున్నవో ఏ మహాపురుషునివల్ల ఈ లోకము లన్నియు వ్యాపింపఁబడియున్నవో అట్టి పరమపురుషుని ఇతరాసక్తి లేని చలించని భక్తియోగము చేత పొందవచ్చును.

యత్రకాలేత్వనావృత్తి మావృత్తించైవయోగినః।
ప్రయాతాయాంతితంకాలం వక్ష్యామిభరతర్షభ. 23

హే భరతర్షభ-ఓయియర్జున; యత్రకాలేషు-ఏకాలమందైతే-ప్రయాతాః-పోయిన; యోగినః-కర్మయోగులు; ఆవృత్తిం-పునర్జన్మమును; యాంతి-పొందుచున్నారో; యత్ర-ఏకాలమందు; ప్రయాతాః — పోయిన; యోగినః - కర్మయోగులు; అనావృత్తిం-పునర్జన్మరాహిత్యమును; యాంతి-పొందుచున్నారో; తంకాలం — ఆకాలమును; వక్ష్యామి-చెప్పెదను.

ఓయి ధనంజయా! ప్రణవోపాసకులు శరీరమును వదలిన వారయి యే త్రోవన వెళ్ళి మరల జన్మములను పొందరో కర్మయోగులు శరీరమును వదలినవారయి యే త్రోవన వెళ్ళి మరల జన్మములను పొందుచున్నారో ఆ మార్గములను జెప్పుచున్నాను.

అగ్నిర్జ్యోతిరహశ్శుక్లష్షణ్మాసా ఉత్తరాయణం।
తత్ర ప్రయాతా గచ్ఛంతి బ్రహ్మ బ్రహ్మవిదో జనాః. 24

అగ్నిః- అగ్న్యభిమాని దేవతయు; జ్యోతిః- జ్యోతిరభిమాని దేవతయు; అహః- దివాభిమాని దేవతయు; శుక్లః- శుక్లపక్షాభిమాని దేవతయు; షణ్మాసాః- షణ్మాసాత్మకమయిన; ఉత్తరాయణం- ఉత్తరాయణాభిమాని దేవతయును మార్గమై యున్నది; తత్ర-ఆమార్గమందు; ప్రయాతాః-పోయిన; బ్రహ్మవిదః- బ్రహ్మవేత్తలయిన; జనాః-జనులు; క్రమేణ- క్రమముగా; బ్రహ్మ-బ్రహ్మమును; గచ్ఛంతి-పొందుచున్నారు.

యేత్రోవన అగ్న్యభిమాని దేవతయుదివసాభిమాని దేవతయుశుక్లపక్షాభిమాని దేవతయుఉత్తరాయణాభిమాని దేవతయు ప్రాపకులుగా నున్నారో దేహములువదలి ఆయర్చిరాదిమార్గమున వెళ్ళు ప్రణవోపాసకులు క్రమముగాముక్తిజెందుచున్నారు.

ధూమోరాత్రిస్తథాకృష్ణః షణ్మాసాదక్షిణాయనం।
తత్రచాంద్రమసంజ్యోతి ర్యోగీప్రాప్యనివర్తతే. 25

ధూమః- ధూమాభిమాని దేవతయు; రాత్రిః- రాత్ర్యభిమానిదేవతయు; తథా-ఆలాగుననే; కృష్ణః-కృష్ణపక్షాభిమానిదేవతయు; షణ్మాసాః- షణ్మాసాత్మకమయిన; దక్షిణాయనం- దక్షిణాయనాభిమాని దేవతయును మార్గమైయున్నది. తత్ర-ఆమార్గమందు;ప్రయాతః-పోయిన;యోగీ-కర్మయోగి;చాంద్రమసం- చంద్రసంబంధమయిన;జ్యోతిః- ఇష్టాపూర్తాది ఫలమును;ప్రాప్య-పొంది, నివర్తతే-మరలుచున్నాడు.

యేమార్గమున ధూమాభిమాని దేవతయు రాత్ర్యభిమాని దేవతయు కృష్ణపక్షాభిమానిదేవతయు దక్షిణాయనాభిమానిదేవతయు పాలకులుగానున్నారో శరీరములను వదలి ఆధూమాదిమార్గమున వెళ్ళు కర్మయోగులుచంద్రలోకమును బొంది కర్మనశించిన వెనుక పునర్జన్మములనెత్తుచున్నారు.

శుక్లకృష్ణేగతీహ్యేతే జగతశ్శాశ్వతేమతే।
ఏకయా యాత్యనావృత్తి మన్యయావర్తతేపునః. 26

శుక్లకృష్ణే- జ్ఞానాజ్ఞాన ప్రకాశకములయిన; శాశ్వతే- నిత్యములయిన; జగతః- లోకమునకు;మతే- సమ్మతములయిన; ఏతే- ఈరెండును; గతీ-మార్గములు; (ఈమార్గములలో) ఏకయా- ఒకటైన శుక్లమార్గము చేత; అనావృత్తిం- రాకయుండుటను; యాతి- పొందుచున్నాడు.

ఈ పై ప్రకారము ఈ ప్రపంచమునకు శుక్లకృష్ణములనే జ్ఞానాజ్ఞానప్రకాశను లయిన రెండుమార్గములు శాశ్వతముగా నేర్పడియున్నవి. వానిలో జ్ఞానప్రకాశమయిన శుక్లమార్గము పునర్జన్మములులేనిదిగాను అజ్ఞానప్రకాశమయిన కృష్ణమార్గము మరల జన్మములుగలదిగాను ఉన్నది.

నై తే సృతీపార్థజానన్ యోగీముహ్యతికశ్చన।
తస్మాత్సర్వేషు కాలేషు యోగయుక్తోభవార్జున. 27

హే పార్థ- ఓయి అర్జున; ఏతే-ఈచెప్పబడిన; సృతీ- మార్గములను; జానన్ -తెలిసిన; కశ్చన-ఒకానొకడైన; యోగీ-యోగి; నముహ్యతి-మోహమునొందడు; తస్మాత్ - ఆకారణమువలన; సర్వేషుకాలేషు-సమస్తకాలములయందును; త్వం-నీవు; యోగయుక్తః-యోగముతోగూడినవాడవు; భవ-కమ్ము.

ఓ అర్జునా! పై వుదాహరించిన రెండు త్రోవలు యెరిగిన యోగులు మోసబోనేరరు. అందువలన ఎల్లకాలములయందు నీవు యోగముతోకూడిన వాడవు అగుము.

వేదేషుయజ్ఞేషు తపస్సుచైవ దానేషుయత్పుణ్య
ఫలంప్రదిష్టమ్।
అత్యేతితత్సర్వ మిదంవిదిత్వా యోగీపరంస్థాన
ముపైతిచాద్యమ్. 28

వేదేషు-వేదములయందును; యజ్ఞేషు-యజ్ఞములయందును; తపస్సు-తపస్సులయందును; దానేషుచైవ-దానములయందును; యత్-ఏ; పుణ్యఫలం-పుణ్యఫలము; ప్రదిష్టం-ఉపదేశింపబడెనో; తత్సర్వం-ఆసమస్తఫలమును; యోగీ-యోగి; అత్యేతి-అతిక్రమించుచున్నాడు; కించ-ఇంతియేకాదు; ఇదం-ఈయర్థమును; విదిత్వా-ఎఱింగి; ఆద్యం-ఆదికారణమైన; పరం-ఉత్కృష్టమైన; స్థానం-బ్రహ్మమును; ఉపైతి-పొందుచున్నాడు.

యోగులు వేదార్థములు తెలిసికొనుటయందేమి క్రతువులు చేయుటయందేమి తపస్సులు చేయుటయందేమి దానములయందేమి చెప్పియుండు ఫలములను లక్ష్యము జేయరు. దీనియందు గల ఫలములు పునర్జన్మ హేతువులని యెరిగినవారై ఆదికారణమై పరమోత్కృష్టమైన పరబ్రహ్మమును పొందుచున్నారు.

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాదే
అక్షర పర బ్రహ్మయోగో నామ అష్టమోధ్యాయః.

ఉపనిషద్రూపములును, బ్రహ్మవిద్యయును, యోగశాస్త్రమును
శ్రీకృష్ణార్జునసంవాద రూపంబగున అక్షర పర బ్రహ్మ
యోగ మనెడి అష్టమోధ్యాయము ముగిసినది.

శ్రీ భగవద్గీత.

రాజవిద్యా రాజగుహ్య యోగోనామ నవమోఽధ్యాయః.

శ్రీభగవానువాచ.

ఇదంతు తేగుహ్యతమం ప్రవక్ష్యామ్యనసూయవే।
జ్ఞానంవిజ్ఞానసహితం యద్జ్ఞాత్వామోక్ష్యసేఽశుభాత్. 1

యత్ - ఏ జ్ఞానమును; జ్ఞాత్వా-ఎఱింగి, అశుభాత్ - సంసారమువలన; మోక్ష్యసే-ముక్తుఁడవుకాఁగలవో; తత్-ఆ; గుహ్యతమం-మిక్కిలిగోప్యమైయిన; విజ్ఞానసహితం-అనుభవజన్యజ్ఞానముతోఁ గూడిన; ఇదంజ్ఞానం- ఈజ్ఞానమును; అనసూయవే-అసూయారహితుఁడవై; తే - నీకొఱకు; ప్రవక్ష్యామి- లెస్సగాఁజెప్పెదను.

అసూయలేని నీకు శాస్త్రసమ్మతమై అనుభవముతోఁ గూడుకొనిన ఈక్రింద చెప్పఁబోయెడి రహస్యమగు జ్ఞానమును తెలియఁజెప్పెదను. దానిని తెలిసికొంటివేని అశుభమగు సంసారమునుండి నీవు నివర్తుఁడవు కాఁగలవు.

రాజవిద్యారాజగుహ్యం పవిత్రమిదముత్తమమ్।
ప్రత్యక్షావగమంధర్మ్యం సుసుఖంకర్తుమవ్యయమ్. 2

ఉత్తమం-ఉత్కృష్టమైన; పవిత్రం-పావనమైన; ఇదం-ఈ

బ్రహ్మజ్ఞానము; రాజవిద్యా- విద్యలలో శ్రేష్ఠమయినదియును; రాజగుహ్యం- రహస్యములలో శ్రేష్ఠమయినదియును; ప్రత్యక్షావగమం- ప్రత్యక్షసుఖబోధక మయినదియును; ధర్మ్యం- ధర్మ్యముతో గూడినదియును; కర్తుం- చేయుటకొఱకు; సుసుఖం- మిక్కిలి సుఖకరమయినదియును; అవ్యయం- నాశము లేనిదియును,

ఈ జ్ఞానము పరమోత్కృష్టమైనదిగా పరమ పావనమైనదిగా మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనదిగా పరమరహస్యమైనదిగా ప్రత్యక్షసుఖబోధకమైనదిగా ధర్మముతో చేరికొనునదిగా నాశరహితమయినదిగా అభ్యసించుటకు సులభమయినదిగా వున్నది.

అశ్రద్ధధానాః పురుషా ధర్మస్యాస్య పరంతప।
అప్రాప్య మాం నివర్తంతే మృత్యుసంసారవర్త్మని. 3

హే పరంతప- ఓయి అర్జున; అస్యధర్మస్య- ఈ యాత్మజ్ఞానధర్మమును; అశ్రద్ధధానాః- విశ్వసించని; పురుషాః- నాస్తికులయినపురుషులు; మాం-నన్ను; అప్రాప్య-పొందక; మృత్యుసంసారవర్త్మని- మృత్యురూపమయిన సంసారమార్గమందు; నివర్తంతే- నిశ్చయముగానున్నారు.

ఓ అర్జునా! ఇట్టి ఆత్మజ్ఞానధర్మమును నమ్మని మనుష్యులు నన్నుజెందక మృత్యువుతో గూడిన సంసారమునకు లో

బడుచున్నారు.

మయాతతమిదంసర్వం జగదవ్యక్తమూర్తినా।
మత్‌స్థానిసర్వభూతాని నచాహంతేష్వవస్థితః. 4

అవ్యక్తమూర్తినా–ఇంద్రియగోచరముగాని స్వరూపము
గల; మయా–నాచేతను; సర్వం–సమస్తమయిన; ఇదంజగత్–
ఈజగత్తు; తతం–వ్యాపించబడెను, సర్వభూతాని–సమస్తజీవ
ములును; మత్స్థాని–నాయందునుండునట్టివి; అహంచ–నేనును;
తేషు–ఆభూతములయందు; నావస్థితః–ఉన్నవాడనుగాను.

ఈ సమస్త జగత్తు ఇంద్రియములకు గోచరముగాని రూ
పముగల నాచే వ్యాపింపఁబడియున్నది. ఈ సమస్తప్రాణిస
మూహములు నాయందు నున్నవి. నేను ఆప్రపంచముల నం
టియున్న వాడను కాను.

నచమత్స్థానిభూతాని పశ్యమేయోగమైశ్వరమ్।
భూతభృన్నచభూతస్థో మమాత్మాభూతభావనః. 5

భూతాని–బ్రహ్మాదిస్థావరాంతభూతములు; మత్స్థాని– నా
యందున్నవి; న–కావు, (మరియేమనిన), ఐశ్వర్యం–ఈశ్వరసం
బంధమయిన; మే–నాయొక్క; యోగం–చాతుర్యమును; ప
శ్య–చూడుము; మమ–నాయొక్క; ఆత్మా–స్వరూపము; భూ
తభృత్–ప్రాణులభరించునదియును; భూతభావనః– ప్రాణుల

నువృద్ధిబొందించునదియును; (అయినను), భూతస్థః- భూతము లయందున్నది; నచ-కాదు.

బ్రహ్మాది స్థావరాంత భూతములు నాయందున్నవి కావు. అయినను నాస్వరూపము యావత్తు ప్రపంచభూతములను భరించుచు అభివృద్ధిజెందించుచు వుండినను నేను ఆభూతముల యందు చేరినవాడను కాను ఈ చమత్కారమయిన నా స్వరూపమును తెలిసికొనుము.

యథాకాశస్థితోనిత్యం వాయుస్సర్వత్ర గోమహాన్।
తథాసర్వాణిభూతాని మత్స్థానీత్యుపధారయ. 6

యథా-ఏప్రకారముగా; సర్వత్రగః-అంతట వ్యాపించియున్న; మహాన్-అధికమయిన; వాయుః-వాయువు; నిత్యం - నిత్యమును; ఆకాశస్థితః-ఆకాశమందున్నదో; తథా- ఆప్రకారముగా; సర్వాణిభూతాని-సమస్తప్రాణులు; మత్స్థానీతి - నాయందున్నవని; ఉపధారయ- తెలియుము.

ఎల్లెడల వ్యాపించియున్న గొప్పవాయువు ఆకాశమందు ఏ విధముగ అణగియున్నదో ఆ విధముగ సమస్తభూతప్రపంచములు నాయందు వున్నవని యెఱుగుము.

సర్వభూతానికౌంతేయ ప్రకృతింయాంతిమామికామ్।
కల్పక్షయేపునస్తాని కల్పాదౌవిసృజామ్యహమ్. 7

హే కౌంతేయ-ఓయర్జునా; కల్పక్షయే-కల్పాంతమందు; సర్వభూతాని-సమస్తప్రాణులు; మామికాం - నాసంబంధమయిన; ప్రకృతిం-మాయను; యాంతి-పొందుచున్నవి;అహం-నేను; కల్పాదౌ-సృష్టికాలమందు; తాని-ఆసర్వభూతములను; పునః-తిరిగిన్ని; విసృజామి-పుట్టించుచున్నాను.

ఓ అర్జునా! ప్రళయకాలమందు ఎల్ల భూతములు నా సంబంధమయిన ప్రకృతిలో లయించిపోవుచున్నవి. మరల సృష్టి ప్రారంభమున ఎల్ల ప్రపంచములను నేనుపుట్టించుచున్నాను.

ప్రకృతింస్వామవష్టభ్య విసృజామి పునః పునః।
భూతగ్రామమిమంకృత్స్న మవశంప్రకృతేర్వశాత్. 8

స్వాం-స్వకీయమైన; ప్రకృతిం-మాయను; అవష్టభ్య-అవలంబించి; ప్రకృతేః-స్వభావముయొక్క; వశాత్ - అధీనమువలన; అవశం-అస్వతంత్రమైన; కృత్స్నం - సమస్తమైన; ఇమం-భూతగ్రామం-ఈభూతసమూహమును; పునఃపునః - మాటిమాటికి; విసృజామి-పుట్టించుచున్నాను.

అస్వతంత్రమయిన ఈ సమస్తభూతసమూహమును వాటి ప్రకృతియనే మాయను చెంది ఆ ప్రకృతిస్వభావమువలన మరల మరల నేను పుట్టింపుచున్నాను.

అవజానంతిమాంమూఢా మానుషీంతనుమాశ్రితమ్।
పరంభావమజానంతో మమభూతమహేశ్వరమ్. 11

భూతమహేశ్వరం-ప్రాణినిగా మకమైన; పరం- ఉత్కృష్టమైన; మమ-నాయొక్క; భావం-తత్త్వమును; అజానంతః-తెలియనట్టి; మూఢాః-అవివేకులు; మాం - నన్ను; మానుషీంతనుం-మనుష్యదేహము ను; ఆశ్రితమితి-ఆశ్రయించినవానినిగా; అవజానంతి- అవజ్ఞ జేయుచున్నారు.

పరమోత్కృష్టమగు ప్రపంచ నియామకమయిన నాతత్త్వమును తెలియని మూఢజనులు నేను మనుష్యశరీరము నవలంబించిన హేతువుచే నన్ను అలక్ష్యము జేయుచున్నారు.

మోఘాశా మోఘకర్మాణో మోఘజ్ఞానావిచేతసః।
రాక్షసీమాసురీంచైవ ప్రకృతిం మోహినీంశ్రితాః. 12

మోఘాశాః-వ్యర్థాశగలిగిన; మోఘకర్మాణః- వ్యర్థకర్మములుగలిగిన; విచేతసః-మూఢులు; రాక్షసీం - హింసారూపమయిన; ఆసురీం-కామదర్పాదిబహుళమయిన; మోహినీం-మోహాసరూపమయిన; ప్రకృతిం-స్వభావమును; శ్రితాస్సంతః-ఆశ్రయించినవారలై: మాం-నన్ను; అవజానంతి- అవజ్ఞ జేయుచున్నారు.

అట్టివారు పనికి మాలిన ఆశలు గలవారుగా, కర్మానుష్ఠా

తలుగా, జ్ఞానముగలవారుగా వుండుటయే గాక హింసారూప మయినట్టిన్నీ కామక్రోధాదులతో నిండినట్టిన్నీ మోహనరూప మయిన ప్రకృతికి లోబడినవారయి నన్ను లక్ష్యము చేయక యున్నారు.

మహాత్మానస్తు మాం పార్థ దైవీం ప్రకృతిమాశ్రితాః।
భజంత్యనన్యమనసో జ్ఞాత్వా భూతాదిమవ్యయమ్. 13

హే పార్థ—ఓయర్జునా; మహాత్మానస్తు—మహాత్ములైతే; దైవీం—దేవతాసంబంధమైన; ప్రకృతిం—స్వభావమును; ఆశ్రితాస్సంతః—ఆశ్రయించినవారలై; భూతాదిం—భూతకారణమయిన; అవ్యయం—నాశరహితుడైన; మాం—నన్ను; జ్ఞాత్వా—తెలుసుకొని; అనన్యమనసస్సంతః—ఇతరచింత లేనివారలయి; భజంతి—సేవించుచున్నారు.

ఓ అర్జునా! మహాత్ములగునవారును దేవతాసంబంధమైన సాత్వికప్రకృతిని ఆశ్రయించినవారలయి భూతప్రపంచముల కు ముఖ్యకారణమయి నాశరహితముగునట్టి నా తత్వమును తెలిసి ఇతరచింతలు లేనివారయి నన్నే కొలుచుచున్నారు.

సతతంకీర్తయంతో మాం యతంతశ్చదృఢవ్రతాః।
నమస్యంతశ్చమాంభక్త్యా నిత్యయుక్తాఉపాసతే. 14

యతంతః—జితేంద్రియులైన; దృఢవ్రతాః—దృఢవ్రతులై

నట్టికొందరు; నిత్యయుక్తాః— నిత్యసమాధి చింతనముగలవార లయి; మాం—నన్ను; సతతం - నిరంతరమును; కీర్తయంత శ్చ-స్మరించుచున్నవారలయి; భక్త్యా-భక్తిచేత; మాం-నన్ను; నమస్యంతశ్చ-నమస్కరించుచున్నవారలై; ఉపాసతే— సేవించుచున్నారు.

ఇంద్రియ నిగ్రహము గలిగి దృఢవ్రతులయిన కొందరు ఎడతెగని సమాధి చింతనముగలవారయి సమస్త కాలముల యందు నన్ను స్మరించుచు భక్తి శ్రద్ధాయుక్తముగా వందన ములు జేయుచు నన్ను సేవించుచున్నారు.

జ్ఞానయజ్ఞేనచాప్యన్యే యజంతోమాముపాసతే।
ఏకత్వేనపృథక్త్వేన బహుధావిశ్వతోముఖమ్. 15

అన్యే—మఱికొందఱు, జ్ఞానయజ్ఞేన—జ్ఞానమనెడి యజ్ఞము చేత; మాం—నన్ను; యజంతః—పూజించుచున్నవారై; ఉపాస తే-సేవించుచున్నారు; అన్యే—మఱికొందఱు; ఏకత్వేన- ఒకడ నుభావముచేతను; (కొందరు), పృథక్త్వేన- పృథగ్భావముచే తను; (మఱికొందరు); బహుధా—బహుప్రకారములుగా; విశ్వ తోముఖంచ-అంతటముఖములుగలవానిగా; ఉపాసతే— సేవిం చుచున్నారు.

మఱికొందరు వాసుదేవస్సర్వమనే జ్ఞాన యజ్ఞము చేతను

కొందరు సర్వము బ్రహ్మమనే భావముచేతను కొద్దిమంది ఉపాస్య ఉపాసక భావముచేతను కొందరు సమస్తదైన్యపూప భావముచేతను అనేకరీతులుగా నన్ను కొలుచెదరు.

అహంక్రతురహంయజ్ఞః స్వధాహమహమౌషధమ్।
మంత్రోఽహమహమేవాజ్య మహమగ్నిరహంహుతమ్. 16

క్రతుః-జ్యోతిష్టోమాదికములు; అహం - నేను; యజ్ఞః-స్మార్తకర్మము; అహం-నేను; స్వధా-పైతృకాన్నము; అహం-నేను; ఔషధం-ఓషధీవికారమును; అహం - నేను; మంత్రః-మంత్రము; అహం- నేను; ఆజ్యం- ఆజ్యాదిహవిస్సు; అహమే వ-నేనే; అగ్నిః-అగ్నిహోత్రము; అహం - నేను; హుతం-హోమకర్మము. అహం నేను.

జ్యోతిష్టోమాది శ్రౌతకర్మము, స్మార్తకర్మము, పైతృకకర్మము, ఓషధీవికారమయిన అన్నము, మంత్రము, ఆజ్యాది హవిస్సు, అగ్నిహోత్రము, హోమకర్మము నేనేను.

పితాహమస్యజగతో మాతాధాతాపితామహః।
వేద్యంపవిత్రమోంకార ఋక్సామయజురేవచ. 17

అస్యజగతః-ఈజగత్తునకు పితా-తండ్రి; అహం-నేను; మాతా-తల్లి; అహం-నేను; ధాతా-ఫలప్రదుడను; అహం-నేను; పితామహః-తండ్రికితండ్రిని; అహం-నేను; వేద్యం- తెలియ

దగినవస్తువు; అహం-నేను; పవిత్రం-పావనవస్తువు; అహం-నేను; ఓంకారః-ఓంకారము; అహం-నేను; ఋక్సామయజు రేవచ-ఋగ్యజుస్సామవేదములు; అహం-నేను.

ఈ ఎల్ల ప్రపంచములకు తల్లిని, తండ్రిని, కర్మ ఫలమును విధించువాడును, తాతయును, తెలియదగిన వస్తువును, పావనమయిన వస్తువును, ఓంకార వర్ణమును, ఋక్ యజస్సామ వేదములును నేనేను

గతిర్భర్తా ప్రభుస్సాక్షీ నివాసశ్శరణంసుహృత్ ।
ప్రభవః ప్రళయః స్థానం నిధానంబీజమవ్యయమ్. 18

గతిః-కర్మఫలము. భర్తా-పోషకుడును ప్రభుః - స్వామియు, సాక్షీ-ద్రష్టయును, నివాసః-ఉనికిపట్టును శరణం- ఆశ్రయించదగిన చేతగాపి శేషమును. సుహృత్ - మిత్రుడును, ప్రభవః-ఉత్పత్తియు.స్థానం-స్థితియు,ప్రళయ -సంహారమును, నిధానం-నిక్షేపమును, అవ్యయం-నశము లేనట్టి, బీజం- జగత్ప్రరోహకారణమును, అహమేవ-నేనే.

కర్మఫలమున్ను, పోషకుడున్ను, ఈశ్వరుడున్ను, సర్వసాక్షిన్ని, ఉనికిపట్టును, ఉపకారియును,బుతుడును, ఉత్పత్తిన్ని, స్థితిన్ని, సంహారమును. నిక్షేపమును, జగత్తులకు ఉత్పత్తి కారణమయిన నశించని బీజమున్ను నేనేను.

తపామ్యహమహంవర్షం నిగృహ్ణామ్యుత్సృజామిచ।
అమృతంచైవమృత్యుశ్చ సదసచ్చాహమర్జున. 19

హే అర్జున-ఓయర్జునుడా; అహం-నేను; తపామి-తపిం పజేయుచున్నాను; అహం-నేను; వర్షం - వర్షమును; ఉత్సృజామి-వర్షించుచున్నాను, నిగృహ్ణామి-వర్షమునునిరోధించుచున్నాను; అమృతం-జీవనమును; మృత్యుశ్చ- మృత్యువును; సత్-స్థూలమును, అసత్-సూక్ష్మమును; అహమే వేతి-నేనేయని; మాం-నన్ను; ఉపాసతే-సేవించుచున్నారు.

ఓ అర్జునా! నన్ను ఉష్ణముగాను వర్షముగాను వర్షము నిలిపేవాడుగాను అమృతముగాను మృత్యువుగాను స్థూల సూక్ష్మములుగను ప్రకృతివికృతిలుగాను కొలుచున్నారు.

త్రైవిద్యామాంసోమపాఃపూతపాపా
యజ్ఞైరిష్ట్వాస్వర్గతిం ప్రార్థయన్తే।
తేపుణ్యమాసాద్య సురేంద్రలోక
మశ్నంతిదివ్యాన్దివిదేవభోగాన్. 20

త్రైవిద్యాః-వేదత్రయవేత్తలయిన; యే - ఎవరు; సోమపాః-సోమపానముచేసినవారలయి; పూతపాపాః- పవిత్రములయిన పాపములుకలవారలయి; యజ్ఞైః-అగ్నిష్టోమాయజ్ఞములచేత; మాం-నన్ను; ఇష్ట్వా-పూజించి; స్వర్గతిం - స్వ

ర్గగమనమును; ప్రార్థయంతే-కోరుచున్నారో; తే-ఆజనులు; పుణ్యం-పవిత్రమయిన; సురేంద్రలోకం- ఇంద్రలోకమును; ఆసాద్య-పొంది; దివి- స్వర్గమందు; దివ్యాన్-అప్రాకృతములయిన; దేవభోగాన్-దేవభోగములను; అశ్నంతి-అనుభవించుచున్నారు.

ఎవరయితే వేదత్రయవేత్తలయి సోమపానముజేసి పాపములను నశింపజేసి అగ్నిష్టోమాది యజ్ఞములచే నన్నుపూజించిస్వర్గప్రాప్తిని కోరుచున్నారో అట్టివారు పావనమయిన ఇంద్రలోకమునుజెంది దేవతాసుఖములనుభవించుచున్నారు.

తే తం భుక్త్వా స్వర్గలోకం విశాలం
క్షీణే పుణ్యే మర్త్యలోకం విశంతి।
ఏవం త్రయీధర్మ మనుప్రపన్నా
గతాగతం కామకామా లభంతే. 21

తే-ఆజనులు; విశాలం-విస్తారమయిన; తంస్వర్గలోకం-ఆస్వర్గలోకమును; భుక్త్వా- అనుభవించి; పుణ్యే - పుణ్యము; క్షీణే సతి-క్షయించుచుండగా; మర్త్యలోకం- మనుష్యలోకమును; విశంతి-ప్రవేశించుచున్నారు; ఏవం - ఈప్రకారముగా; త్రయీధర్మం- వేదకర్మమును; అనుప్రపన్నాః-ఆశ్రయించిన; కామకామాః - విషయములనుగోరెడి జనులు; గ

తాగతం-పోవుచువచ్చుచుండుటను;లభంతే-పొందుచున్నారు.

అట్టివారు గొప్పదయిన స్వర్గలోక సుఖములను అనుభవించి వారి పుణ్యకర్మఫలము నశించిన పిదప మరల మర్త్యలోకమునందు పుట్టుచున్నారు. ఈవిధముగ వేదకర్మలనుకామ్యార్థముతో జేయువారు మర్త్య స్వర్గలోకములకు పోవుచున్న మరలవచ్చుచున్న వున్నారు.

అనన్యాశ్చింతయంతో మాం యేజనాః పర్యుపాసతే।
తేషాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహామ్యహమ్.

అనన్యాః అన్యదితరదైవోపాసన లేని; యేజనాః-ఏజనులు; మాం-నన్ను; చింతయంతస్సంతః-స్మరించుచున్నవారలయి; పర్యుపాసతే-భజించుచున్నారో; నిత్యాభియుక్తానాం-నిత్యసమాహితచిత్తులయిన; తేషాం-ఆజనులకు; అహం-నేను; యోగక్షేమం-యోగక్షేమమును; వహామి-పొందించుచున్నాను.

ఎవరయితే ఇతరకోరికలేక నన్నే శరణుపొంది కొలిచెదరో అట్టి అచంచలచిత్తులయిన వారల యోగక్షేమములను నేనే కాపాడెదను.

యేప్యన్యదేవతాభక్తా యజంతే శ్రద్ధయాన్వితాః।
తేపిమామేవకౌంతేయ యజంత్యవిధిపూర్వకమ్. 23

హేకౌంతేయ-ఓయర్జునుడా; యేపి-ఏజనులు; అన్యదే

వతాభక్తాః-ఇతర దేవతాభక్తులైనవారలయి; శ్రద్ధయా- ఆస్తిక్యబుద్ధితోడ; అన్వితాస్సంతః-కూడినవారలై; యజంతే-పూజించుచున్నారో; తే-ఆజనులు; అవిధిపూర్వకం- మోక్షప్రాపకాభావ విధిపూర్వకముగా; మామేవ-నన్నే; యజంతి-పూజించుచున్నారు.

ఓ అర్జునా! ఎవరయితే ఇతర దేవతాశ్రితులయి భక్తి శ్రద్ధలతో ఆయా దేవతలను పూజించెదరో అట్టివారు మోక్షప్రాప్తియందు ఇచ్ఛలేనివారయినను నన్నే పూజించెదరని తెలియుము.

అహంహి సర్వయజ్ఞానాం భోక్తాచ ప్రభురేవచ।
నతుమామభి జానంతి తత్త్వేనాతశ్చ్యవంతి తే. 24

సర్వయజ్ఞానాం - సమస్తశ్రౌతస్మార్త కర్మములకు; భోక్తాచ-అనుభవించువాడును, ప్రభుశ్చ-స్వామియు, అహమేవ హి--నేనేకదా; మాం-నన్ను; తత్త్వేన - యథార్థముచేత; యే-ఎవరు; నాభిజానంతి-ఎరుగరో; తేతు-వారైతే; అతః-ఆ విధిపూర్వకమైనయాగఫలమువలన; చ్యవంతి- జారుచున్నారు.

ఎల్ల శ్రౌత స్మార్తకర్మలను అనుభవించేవాడును వాటికి ప్రభువును నేనేను. నా యథార్థ స్వరూపతత్త్వమును తెలియని వారు పైజెప్పిన కర్మఫలానుభవములకుపునికియయ్యు స్వర్గము

నుండి తిరుగ మర్త్యలోకమునకు వచ్చెదరు.

యాంతి దేవవ్రతా దేవాన్ పితౄన్ యాంతి పితృవ్రతాః।
భూతాని యాంతి భూతేజ్యా యాంతి మద్యాజినోఽపి మామ్.

దేవవ్రతాః—దేవతారాధనము గలవారలు; దేవాన్—దేవతలను; యాంతి—పొందుచున్నారు; పితృవ్రతాః—పితృనియమము గలవారలు; పితౄన్—పితృదేవతలను, యాంతి—పొందుచున్నారు; భూతేజ్యాః—భూతపూజలుగలవారలు; భూతాని—వినాయకాదిభూతములను; యాంతి-పొందుచున్నారు; మద్యాజినః—నన్ను బూజించువారలు; మామేవ—నన్నే; యాంతి—పొందుచున్నారు.

ఇంద్రాది దేవతలను భక్తిశ్రద్ధలతో పూజించేవారు ఇంద్రాది దేవలోకములను, పితృదేవతల నాశ్రయించే వారు పితృలోకమును, వినాయకాది భూతములం బూజించేవారు భూతగణలోకమును పొందెదరు. నన్ను భక్తిశ్రద్ధతో బూజించే వారు నన్నే పొందెదరు.

పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం యో మే భక్త్యా ప్రయచ్ఛతి।
తదహం భక్త్యుపహృత మశ్నామి ప్రయతాత్మనః. 26

యః—ఎవ్వడు; భక్త్యా—భక్తిచేత; మే—నాకొఱకు; పత్రం—ఆకునయినను; పుష్పం—పుష్పమునయినను; ఫలం— ఫలమునై

నను; తోయం-ఉదకమునైనను; ప్రయచ్ఛతి - ఇచ్చుచున్నాడో; అహం-నేను; ప్రయతాత్మనః- భక్తిబుద్ధిగలిగిన; తస్య-వానియొక్క; భక్త్యుపహృతం-భక్తిపూర్వకముగా సమర్పించబడిన; తత్-అపత్రాదికమును; అశ్నామి-ఆరగించుచున్నాను.

ఎవడయితే భక్తితో నాకు ఆకునైనను, పుష్పమునైనను, ఫలమునైనను, ఉదకమునైనను, సమర్పించుచున్నాడో అట్టి బుద్ధిమంతునిచే భక్తిపూర్వకముగ సమర్పింపబడిన ఆ వస్తువులను నేను తినుచున్నాను.

యత్కరోషి యదశ్నాసి యజ్జుహోషి దదాసి యత్ ।
యత్తపస్యసి కౌంతేయ తత్కురుష్వ మదర్పణమ్. 27

హే కౌంతేయ-ఓయియర్జునా; యత్-దేనిని; కరోషి-చేయుచున్నావో; యత్-ఏవస్తువును; అశ్నాసి - భుజించుచున్నావో; యత్-దేనిని; జుహోషి - వేల్చుచున్నావో; యత్-ఏవస్తువును; దదాసి-ఇచ్చుచున్నావో; యత్-దేనిని; తపస్యసి-తపస్సుచేయుచున్నావో; తత్ - దానిని; మదర్పణం-నాయందు సమర్పణమైనదానినిగా; కురుష్వ-చేయుము.

ఓ అర్జునా! నీ వొనర్చుకర్మను భుజించు పదార్థములను చేయు హవిస్సులను, దానములను, తపస్సును నాకు సమర్పణ చేయుము.

శుభాశుభఫలై రేవం మోక్ష్యసే కర్మబంధనైః।
సంన్యాసయోగయుక్తాత్మా విముక్తో మాముపైష్యసి. 28

ఏవం—ఈప్రకారముగా; సన్న్యాసయోగయుక్తాత్మా— త్యాగోపాయముతోఁ గూడిన యాత్మగలవాడవై, శుభాశుభఫలైః—ఇష్టానిష్ట ఫలములు కలిగిన. కర్మబంధనైః—పుణ్యాపాపములనెడి కర్మబంధములచేత, మోక్ష్యసే—విడువబడగలవు; విముక్తః - కర్మవిముక్తుడవై; (అతర్వాతను), మాం— నన్ను; ఉపైష్యసి—పొందఁగలవు.

నీవు పై జెప్పిన విధమున నివృత్తి మార్గముతో గూడిన ఆత్మగలవాడవయితే కర్మసంబంధమయిన శుభాశుభ ఫలముల లోనుండి తప్పించుకొఁగలవు. అట్లు కర్మఫలములలోనుండి విడువఁబడిన వాడవయిన వెనుక నా స్థానమయిన మోక్షమును చెందఁగలవు.

సమోఽహం సర్వభూతేషు నమే ద్వేష్యోఽస్తి న ప్రియః।
యేభజంతి తుమాం భక్త్యా మయి తే తేషు చాప్యహమ్. 29

అహం—నేను; సర్వభూతేషు - సమస్తప్రాణులయందు; సమః—తుల్యుడను; మే—నాకు; ద్వేష్యః—అప్రియుడును; ప్రియః—ఇష్టుడును; నాస్తి—లేడు; యేతు—ఎవ్వరయితే; మాం —నన్ను; భజంతి—భజించుచున్నారో; తే—ఆభక్తులు; మయి - నాయం

దః; భక్త్యా-భక్తిచేత; ప్రవర్తంతే - ప్రవర్తించుచున్నారు; అహమపి-నేనును; తేషు-ఆభక్తులయందు; వర్తే-ఉన్నాను.

నేను ఎల్లభూతములకు సముఁడను నాకు ద్వేష్యుడుగాని విరోధిగాని లేడు. ఎవ్వఁడైతే భక్తిశ్రద్ధలతో నన్ను కొలుచుచున్నాఁడో అట్టివాఁడు నాయందున్నవాఁడు వానియందు అనుగ్రహరూపుఁడయి నేను వుండువాఁడను.

అపిచేత్సుదురాచారో భజతేమామనన్యభాక్ ।
సాధురేవసమంతవ్య స్సమ్యగ్వ్యవసితోహిసః. 30

సుదురాచారః - మిక్కిలి నిందితమయిన దురాచారము గలవాఁడయినను; అనన్యభాక్ - నాకంటె నితరదేవతనుభజన సేయనివాఁడై; మాం-నన్ను; భజతేచేత్ - సేవింపుచున్నవాఁడాయెనేని; సః-వాఁడు; సాధురేవేతి - సదాచారముగలవాఁడే యని; మంతవ్యః- తెలియఁదగినవాఁడు; హి- ఏకారణమువలన; సః-వాఁడు; సమ్యక్ -లెస్సగా; వ్యవసితః- మోక్షముకొరకును ద్యోగించినవాఁడో.

మిగుల దురాచారముగల ఎవఁడయినను ఇతరమునుభజింపక నన్నే శరణుజెంది భక్తిజేసినయెడ అట్టివాఁడు ఆత్మతత్త్వ మెఱిఁగిన నా భక్తుఁడు గనుక వాఁడు సదాచారము గల వాఁడనియే ఎఱుఁగుము.

క్షిప్రంభవతిధర్మాత్మా శశ్వచ్ఛాంతింనిగచ్ఛతి।
కౌంతేయప్రతిజానీహి నమేభక్తఃప్రణశ్యతి. 31

సః-ఆపురుషుడు; క్షిప్రం-శీఘ్రముగా; ధర్మాత్మా- ధర్మమందుమనస్సుగలవాడు; భవతి-అగుచున్నాడు; శశ్వత్-నిత్యమును; శాంతిం-ఉపశమనమును;నిగచ్ఛతి-పొందుచున్నాడు; హేకౌంతేయ - ఓయర్జునా; మే-నాయొక్క; భక్తః-భక్తుడు; నప్రణశ్యతీతి-నశించడని; ప్రతిజానీహి- ప్రతిజ్ఞ జేయుము.

అట్టివాడు అతిత్వరలో ధర్మాత్ముడై నిత్యమయిన పరమశాంతిని జెందుచున్నాడు. ఓ అర్జునా! అట్టి దురాచారము గలిగిన నా భక్తుడు నాశము చెందడని నీవు ప్రతిజ్ఞచేయుము.

మాంహిపార్థవ్య పాశ్రిత్య యేపిస్యుః పాపయోనయః।
స్త్రియోవైశ్యా స్తథాశూద్రా స్తేపియాంతిపరాంగతిమ్.

హే పార్థ-ఓయిఅర్జునా; యేపి - ఎవరు; పాపయోనయః-నికృష్టజన్మములుగలవారలు; స్యుః-అవుదురో; తేపి-వారును; స్త్రియః-స్త్రీలును; తథా - అలాగుననే; వైశ్యాః- వైశ్యులును; శూద్రాశ్చ-శూద్రులును; మాం - నన్ను; వ్యపాశ్రిత్య-ఆశ్రయించి; పరాం-ఉత్కృష్టమయిన; గతిం- గతిని; యాంతిహి-పొందుచున్నారుగదా.

ఓ అర్జునా! నికృష్ట జన్మములు గల వారున్ను స్త్రీలున్ను

వైశ్యులున్ను శూద్రులున్ను నన్నే ఆశ్రయించి భక్తిచేయు వారయితేని అట్టివారున్ను ఉత్కృష్టమైన గతిని బొందు చున్నారు.

కింపునర్బ్రాహ్మణాః పుణ్యా భక్తా రాజర్షయస్తథా।
అనిత్యమసుఖం లోకమిమం ప్రాప్య భజస్వ మామ్. 33

పుణ్యాః-పవిత్రులయిన; భక్తాః-భజనశీలురయిన; బ్రాహ్మణాశ్చ-బ్రాహ్మణులును; తథా- ఆలాగుననే, రాజర్షయః-రాజఋషులున్ను; కింపునః-ఉత్కృష్టగతిని బొందుదురని వేమి చెప్పవలెను, అనిత్యం-క్షణభంగురమైన; అసుఖం - సుఖవర్జితమునుయిన; ఇమం లోకం-ఈలోకమును; ప్రాప్య - పొంది; మాం-నన్ను; భజస్వ-సేవించుము.

కాన పావనులయి భక్తితో గూడుకొనియున్న బ్రాహ్మణోత్తములున్ను రాజఋషులున్ను ఉత్తమమయినగతిని పొందువారనుటకు సంశయములేదు. క్షణభంగురమయి తుచ్ఛసుఖములుగల ఈ మర్త్యలోకమునందు జన్మమునెత్తిన నీవు నన్ను శరణుపొంది భజింపుము.

మన్మనాభవమద్భక్తో మద్యాజీమాంనమస్కురు।
మామేవైష్యసియుక్త్వైవ మాత్మానంమత్పరాయణః. 34

మన్మనాః-నాయందు మనస్సుగలవాడవును; తథా- ఆలా